

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2010 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dagmar Tůmová

**Vietnamská komunita žijící v České republice. Hlubší pohled do jejich
soukromí. Srovnání s naší kulturou.**

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR MASTER COMBINED STUDIES

2010 - 2013

BACHLEOR THESIS

Dagmar Tůmová

**The Vietnamese community living in the Czech Republic. A deeper look
into their privacy. Compared to our culture.**

Prague 2013

Head of the Bachelor thesis: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

Souhlasím, aby byla práce uložena na Univerzitě Jana Amose Komenského zpřístupněna ke studijním účelům.

V Praze 7. března 2013

Dagmar Tůmová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Libor Svobodovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc a odborné rady, které byly při zpracování této práce poskytnuty.

Velmi děkuji členům vietnamské komunity na severní Moravě, za poskytnutí interních informací z jejich soukromého života, za rozhovory a vysvětlení všech otázek.

V Praze 7. března 2013

Dagmar Tůmová

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá průzkumem kultury a života vietnamské komunity na území České republiky. Seznamuje s Vietnamem, zemí, ze které k nám přišli. Popisuje svátky, kulturu, názory, literaturu, zvyky, které Vietnamci dodržují a kterými se řídí. Praktická část na základě rozhovorů, dotazníků a pozorování odpovídá na otázku: Zda Vietnamci dodržují své tradice, taky v České republice, zda slaví naše svátky a zda Češi vědí něco o vietnamské kultuře.

Klíčové pojmy

Bakalářské práce, dotazníky, kultura, rozhovory, tradice, Vietnamci, Vietnam, zúčastněné pozorování.

Annotation

Bachelor thesis in its theoretical part deals with the exploration of the culture and life of the Vietnamese community in the territory of the Czech Republic. It familiarizes with Vietnam, the countries from which they came to us. Describes public holidays, culture, ideas, literature, habits that Vietnamese compliance with and governing. The practical part on the basis of interviews, questionnaires and observation answers the question: whether the Vietnamese have respected their traditions in the Czech Republic, that celebrates our holidays and whether the Czechs know something about the Vietnamese culture.

Key words

Bachelor's thesis, culture, interviews, observation, the participating, Questionnaires, tradition, Vietnamese, Vietnam.

OBSAH

ÚVOD	9
1 SOUHRN LITERATURY	11
2 VIETNAM, ZEMĚ, ZE KTERÉ K NÁM PŘICHÁZEJÍ	13
2.1 Obyvatelstvo	15
2.2 Jazyk a písmo	16
2.3 Náboženství.....	17
3 VIETNAMSKÝ KALENDÁŘ	19
4 VIETNAMSKÉ TRADICE A SVÁTKY	20
4.1 Svatební obřad.....	20
4.2 Pohřeb	22
4.3 Výročí smrti.....	23
5 DALŠÍ SVÁTKY A OSLAVY	24
6 LUNÁRNÍ ROK	26
7 ODLIŠNOSTI S NAŠÍ KULTUROU A ZVYKY	29
7.1 Oslovování	29
8 VIETNAMSKÁ KUCHYNĚ	33
9 VIETNAMSKÁ LITERATURA	37
10 STUDENTI A UČNI	39
10.1 Podmínky vietnamských pracovníků v ČSSR.....	40
11 PRAKTICKÁ ČÁST	42
12 ROZHOVORY S INFORMANTY	45
12.1 Respondent č. 1.....	46
12.2 Respondent č. 2.....	49
12.3 Respondent č. 3.....	51
12.4 Respondent č. 4.....	52
12.5 Respondent č. 5.....	54
12.6 Respondent č. 6.....	55
12.7 Respondent č. 7.....	56
13 ANKETA - GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝZKUMU	59

13.1	Otázka č. 1: Víte co znamená vietnamský lunární rok?	60
13.2	Otázka č. 2: Slaví Vietnamci narozeniny?	61
13.3	Otázka č. 3: Jsou pověřčiví, věří na kartárky, přísloví, moudra a řídí se jimi?	62
13.4	Otázka č. 4: Kdo má v rodině největší zodpovědnost?	63
13.5	Otázka č. 5: Svě stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?	64
13.6	Otázka č. 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?	65
13.7	Otázka č. 7: Když se řekne Vietnavec, co se Vám vybaví jako první?.....	66
13.8	Otázka č. 8: Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?	67
14	INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ	68
	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	73
	SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	74
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	76
	SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

Předmětem práce bylo zamyšlení se nad rozdílností života vietnamské komunity, porovnání jejich zvyků, tradic, odlišností s naší kulturou a především pochopení jejich mentality. Přestože žijí mezi námi, každý je zná, bohužel o nich mnoho nevíme. Ve velké části bakalářské práce bylo čerpáno z osobních zkušeností autorky, které má s vietnamskou komunitou, kde má mezi jejími členy spoustu přátel.

Proč bylo vybráno právě toto téma? V době, kdy žila na severní Moravě, byla kamarádkou požádána, zda by na pár dnů, místo ní, nepohlídala vietnamského chlapce. S velkými rozpaky souhlasila a stala se „babičkou“, tak chůvám Vietnamci říkají, již ve 22 letech. Postupně byla seznámena s jeho celou rodinou a následně pronikla do celé komunity.

Autorku velmi překvapila rychlá adaptace chlapce v novém prostředí, jeho přizpůsobivost, učenlivost a zároveň přátelskost i respekt ze strany jeho rodičů. Dle autorčina názoru, v naší kultuře více uznáváme hlavně materiální hodnoty, tím jsme o duchovní část značně ochuzeni. Vietnamci žijí více v souladu s přírodou, mají velmi bohatý vnitřní život, větší úctu k přírodě i sami k sobě. V žití mezi sebou i v rodině dodržují mnohem přísnější pravidla a tradice, než jsme zvyklí my.

Tato příležitost, proniknout mezi ně, se naskytne málokomu. Navenek se tato národnost chová a vystupuje naprosto odlišně, než když si vás pustí mezi sebe a všechno můžete sledovat jako její součást. Autorka s nimi absolvovala večere, narozeniny, svatbu, obchodní jednání, přátelskou návštěvu, významnou návštěvu, pohřeb, den úmrtí, Lunární rok, náš Silvestr.

V úvodní kapitole autorka nejprve představí knihy, ze kterých čerpala ve své práci. Poté Vietnam, zemi, odkud k nám přišli. Přiblíží jazyk, kterým hovoří, náboženství a především tradice a kulturu, které dodržují.

V jedné z kapitol se autorka věnuje otázce, ve které popisuje, za jakých podmínek a proč se dostali mladí Vietnamci k nám. Byla použita metoda rozhovorů s předem připravenými otázkami přímo s členy vietnamské komunity, kteří na ně odpovídají a popisují své první zážitky po příjezdu do České republiky.

Při diskusi s českými chůvami byla použita metoda volných rozhovorů, na téma: Vietnamské děti, jejich přizpůsobení se jinému prostředí a ctižádost, s jakou přistupují ke škole a učení. Chování rodičů dětí k českým chůvám. Všechny tyto respondentky ve

věku od 50 do 60 let, působí jako náhradní babičky více než šest let, proto mají s těmito dětmi bohaté zkušenosti.

Formou ankety ve výzkumu odpovídali zaměstnanci obchodní firmy Démos trade a.s. Zaměstnanci ve věkových skupinách od 30 – 60 let se středoškolským a vysokoškolským vzděláním, odpovídali na otázky týkající se vietnamské kultury.

Největší svědectví poskytla autorčina osobní zkušenost s příslušníky vietnamské komunity. V této práci by autorka chtěla odpovědět na tyto otázky:

1. Víme něco o jejich kultuře a známe jejich zvyky?
2. Dodržují oni naše svátky a tradice?

V neposlední řadě bylo cílem práce přiblížit kulturu a život Vietnamců žijících v České republice. Zjištění, jak dalece oni dodržují naše tradice a svátky.

Pracovat s těmito lidmi bylo problémové. Některé dotazy odmítali zodpovědět na diktafon. Byly to většinou otázky týkající se intimních vztahů. Většina nechtěla být nahrávána z důvodu jazykové bariéry a špatné výslovnosti.

Velká část respondentů byla hodně zaneprázdněna. Dotazovaní odkládali schůzky a vymlouvali se na nedostatek času. Někteří odlétali pracovně do Vietnamu. Autorka musela taky slíbit, že nepoužije do této práce jejich celá jména.

Na druhou stranu byli velmi pohostinní, slušní a přátelští zároveň. To, že se stali součástí bakalářské práce, brali s velkým respektem, protože vzdělání si velmi váží.

A nedalo se nevšimnout si, jak jim byl příjemný zájem, který byl projeven o jejich tradice a kulturu.

1 SOUHRN LITERATURY

Na začátku práce bylo čerpáno z knih o Vietnamu, aby byla přiblížena země, ze které k nám přišli. Byla použita kniha od Lucie Hlavaté: „Dějiny Vietnamu“. Popisuje zemi nejen geograficky, ale vykresluje historii v době čínské nadvlády, až po její získání nezávislosti. Bylo vycházeno z moderních, ale i klasických zdrojů, které byly publikovány ve vietnamštině, čínštině a japonštině. V prvních kapitolách bylo čerpáno z knihy Viktora Koudelky: „Vietnam, země rýže a hor“, kde autor zajímavě a poutavě nastiňuje zážitky z cest svými očima. Vykresluje Vietnam taky jako zemi bohatou na flóru a faunu. Svou cestu započal v Saigonu (Ho Či Minovo město), pokračuje přes deltu nejdelší řeky na světě Mekong, potom napříč Centrální vrchovinou od jihu až na sever. Snaží se ukázat tamní zvyky a kulturu. Kniha Jaroslava Picky – „Vietnam, země pod obratníkem raka“, popisuje vše o Vietnamu a lidech, kteří tam žijí. Především shrnuje poznatky a cesty zoologů a etymologů za posledních dvacet let. Kniha Sociální integrace přistěhovalců v České republice, od autorů Roberta Trboly a Miroslavy Rakoczyové mapuje poznatky v procesu sociální integrace. Zaměřuje se zejména na integraci na pracovním trhu. Využívá souboru více než 250 respondentů, kteří žijí dlouhodobě v ČR. Zabývá se především otázkami: „Chtějí v ČR žít, nebo jen pracovat“? „Jaké místo chtějí v ČR zaujmout“? „Jaké strategie přistěhovalci volí ve svém životě“? „Jak ovlivňuje chování majoritní společnosti jejich životní strategie“? Fakta byla použita ze spisů od Stanislava Broučka: „Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR.“ Tradice a kulturu popisuje podrobně a velmi poutavě kniha Jana Černíka: „S vietnamskými dětmi na českých školách“, kde se soubor autorů věnuje veškerým otázkám kultury a adaptace vietnamského etnika v České republice. Zvláště zajímavé byly kapitoly od Evy Pechové, které poutavě a velmi srozumitelně přibližují kulturu a zvyky Vietnamců.

Zároveň její kniha Vietnamský Nový rok, přibližuje tento svátek a veškeré tradice, které jsou s ním spojeny. Tato kniha je diplomovou prací Evy Pechové. V knize „Vietnam“, od Ray a Nicka Yanagihary, byly brilantně popsány kapitoly o jídle a stolování. V neposlední byla přínosem kniha od Ivo Vasilijeva: „Vietnamština, jazyk na protipólu“, ve které se autor snaží co nejjednodušším způsobem vysvětlit rozdíly mezi českým a vietnamským jazykem. Pravdou však je, že kniha je dost zahlcena vietnamskými slovy a termíny, které jsou pro laika nic neříkající

a ocenili by je především odborníci. V této knize jsou poměrně složitě popsána spojení vietnamských slov s českými. Některé kapitoly byly napsány spíše pro odborníky zabývající se touto problematikou.

2 VIETNAM, ZEMĚ, ZE KTERÉ K NÁM PŘICHÁZEJÍ

Oficiální název Vietnamu, je Vietnamská socialistická republika. Vietnamsky Cong hoa xa hoi chu Ohia Viet Nam. Rozkládá se na 331 211 km². Její rozloha je přibližně čtyřikrát větší, než rozloha České republiky.

Na severu sousedí s Čínou, na západě s Laosem a Kambodžou a na východě ho omývá Jihočínské moře.¹

Při vietnamském pobřeží leží několik ostrovů: na severu v Tonkinském zálivu je ostrov Cat Ba (patřící k Hai Phongu), na jihu najdeme souostroví Con Dao (spadá pod provincii Ba Ria – Vung Tau), ostrov Phu Quoc (patřící k provincii Kien Giang) v Siamském zálivu.

Za své území považuje Vietnam ještě dvě souostroví, na ně si dělají nárok také jiné státy. Jsou to souostroví Hoang Sa (Paracelské ostrovy)- tyto si přivlastňuje ČLR a Tchaj – wan. Truong Sa (Spratlyho ostrovy), o které se přou s ČLR, Tchaj – wan, Brunej, Malajsie a Filipíny. Vietnamci přirovnávají tvar své země k vahadlu, na jehož konci visí koše s rýží, nebo jim také připomíná draka, který má hlavu na severu.

Našemu evropskému oku, území Vietnamu připomíná spíše písmeno S. Na severní a jižní části je země poměrně hodně rozlehlá, ale uprostřed je úzká, v nejtěsnějším bodě má jen 50 km. Trasu bychom překonali za necelou hodinu. Naopak cesta ze severu na jih by zabrala okolo 30 hodin, protože vzdálenost je značná. Krajina je poměrně rozmanitá. Na severu a severozápadě je značně hornatá, s kopci, porostlými hustou džunglí a pro normální smrteľníky téměř nedostupná. V pohoří Hoang Lien Son, leží nejvyšší hora Vietnamu Phan Si Pan o výšce 3141 m. Hornatý ráz severního Vietnamu člení delta Rudé řeky a její přítoky. Její rozloha je sedmkrát menší, než rozloha hor, ale žije zde velká část obyvatel severního Vietnamu.

Pásmem středního Vietnamu bychom se vydali podél laoských hranic a projeli přes pohoří Truong Son. Na východě spadá do nížiny moře, místy přerušeno pásmem hor. Směrem na jih se dostaneme k pobřeží.

Vietnam je z východu a jihu omýván Jihočínským mořem. Tvoří na severovýchodě Tonkinský záliv, na jihu záliv Siamský. V těchto místech se nachází

---

¹ HLAVATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2. s. 5 – 7.

důležité přístavy: Hai Phong, Da Nang, Nha Trang. Celková délka vietnamského pobřeží činí 3200 km.²

Největší vietnamskou řekou je Mekong. Přezdívanou „Řeka devíti draků“. Je rovněž desátou nejdelší řekou na světě. Jeho délka je asi 4 023 km. Na jejích vodách závisí 90 milionů životů lidí. V severní části Vietnamu je největší Rudá řeka (Song Hong) o délce 1149 km. Delta podél řeky je považována za pravlast Vietů a dala vznik dávnému zemědělství. Je považována za řeku živitelku. Její půda je tvořena úrodnými naplaveninami. Tvoří ideální podmínky pro pěstování rýže. Rudá řeka má však také odvrácenou tvář. Pokud v pohořích nastanou deště, voda se zvedne do výše čtrnácti metrů. Nastanou záplavy a vše co je na dosah, bývá neúprosně zničeno. Její jméno jí nebylo dáno nadarmo. Velký proud strhává množství rudé hlíny, která vodu specificky zabarví. Kolem částí řeky se po století budovaly hráze, které chránily obyvatelstvo před povodněmi. Delta Rudé řeky je výbornou živnou půdou pro pěstování rýže. Rozlohou 60 000km² je největším producentem rýže v celém Vietnamu. Leží zde také nejlidnatější město Vietnamu – Ho Či Minovo Město – dříve Saigon.³

Vietnam se rozkládá v tropickém pásmu se střídavými monzunovými větry, díky kterým převládá vlhké a horké podnebí. Jeho počasí ovlivňují dva monzuny, které značně ovlivňují i podmínky k pěstování rýže. Letní monzun, vanoucí z moře na pevninu, přináší značné dešťové srážky. Zimní monzun, který vane z pevniny na moře, suchý. V severním Vietnamu se rok rozděluje na čtyři roční období, stejně jako u nás. Léto je však velmi vlhké a horké, s vydatnými srážkami, zatímco zimní období je spíše suché a chladné. Denní průměrné teploty jsou v Hanoi mezi 13- 20 °C v zimním období a v létě mezi 25 – 33 °C. Je také větší rozdíl mezi denní a noční teplotou. Teploty v extrémních případech v zimě klesají až na 10 °C, což je při vysoké vlhkosti velmi nepříjemné. Vietnamci nemají ve svých domovech topení a většinou ani pořádně utěsněná okna a dveře.

Ve středním a jižním Vietnamu jsou pouze dvě období: dešťů a sucha. Období dešťů trvá od května do října. Při pobřeží se teploty pohybují okolo 18° – 28 °C v lednu a mezi 24° - 37 °C v červenci.⁴ Střední část je často postižena tajfuny, které způsobují tragické ztráty na životech, ničí úrodu, protože dochází k záplavám.⁵

---

² HLAVATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2. s. 25

³(Tamtéž, s. 7)

⁴ HLAVATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2. s. 8.

⁵ (Tamtéž, s. 9)

Na území Vietnamu se nachází rostlinstvo, které patří jak k subtropickému, tak k tropickému pásmu. Třetinu území pokrývají lesy v horských oblastech. V nižších oblastech stále zelené tropické lesy. Zvířena je velmi rozmanitá. Žije zde kolem tří set druhů savců (jeleni, tygři, panteři, opice, medvědi) devět set druhů ptáků (různé druhy papoušků, vietnamský bažant), tisíc druhů ryb (mořských i sladkovodních) a vodní živočichové (krabi, krevety, želvy). Ve Vietnamu žije okolo 275 druhů savců, více než 800 druhů ptáků a 180 druhů plazů. Z ohrožených druhů zvířat se vzácně vyskytují javánští nosorožci, tygři a sloni. Mnoho zvířat se však ukrývá hluboko v džungli proto je málo pravděpodobné se s nimi setkat. Flora je zastoupena asi 12 000 druhy rostlin. Vietnamský prales byl postižen dlouhotrvající válkou. Ve Vietnamu se nachází okolo tří desítek národních parků, k nejzajímavějším patří Cat Ba a Ba Be na severu země, Bach Ma v centrálním Vietnamu a Cat Tien a Yok Don na jihu. Vietnamské pralesy hostí mnoho podivných tvorů. Primitivní všežravec tana indická, zvířátko podobné našemu potkanu, které má kořeny v dávných geologických dobách. Poloopička outloň malý, noční zvířátko s velkýma očima, která je bohužel v době čínských svátků používána ke zvláštním gastronomickým účelům.⁶

2.1 Obyvatelstvo

Vietnam se celkovým počtem obyvatel řadí na 13. místo mezi nejlidnatějšími zeměmi světa. Má 84,15 milionu obyvatel. 70% obyvatel žije na vesnici, ale současné době je trend stěhování obyvatel z venkova do měst. Děje se tak převážně kvůli obživě.

Od roku 1975, kdy byla ukončena válka s USA, se počet obyvatel téměř zdvojnásobil. Vláda Vietnamu stále bojuje s vysokou porodností a snaží se ji regulovat. „*Touha po dětech je velmi silná a zřejmě souvisí s touhou Vietnamců po synech.*“⁷

Synové jsou povinni v rodině uctívat podle tradic předky a udržovat nejrozšířenější vietnamské náboženství. Vietnam nemá sociální zabezpečení a synové musí převzít zodpovědnost za své rodiče ve stáří. Tím jsou rodiče odkázáni na péči svých dětí.

---

⁶ PICKA, Jaroslav. *Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007. 175 s., [32] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-86606-65-1. s. 85.

⁷ HLAVATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2. s. 40.

Průměrný věk u mužů je 68 let a u žen 74 let. Z hlediska národnostního složení je na území Vietnamu uznáváno 54 etnik. Nejvíce je zastoupeno většinové etnikum Vieth, ta tvoří 86% celkové populace. Dále Vietnam obývají Tajové, Thajové, Muongové, Hmongové, Číňané, Khmerové.⁸ Většina obyvatel žije ve dvou velkých městech. V Hanoi na severu v HO Či Minově Městě na jihu. Zbývající část je akumulována na pobřeží, kudy vede silnice spojující obě města. V ostatních koutech země je populace velice řídká, protože horské oblasti znesnadňují dopravu, potažmo obchod.⁹

2.2 Jazyk a písmo

Státním jazykem je Vietnamština. Mezi nejvíce rozšířenými jazyky světa patří na 15. místo. Je jazykem více než osmdesáti pěti milionového národa. Budoucnost má tedy pevně zajištěnou. Vietnamština je jazyk tonální, každá slabika nese jeden ze šesti tónů, pokud se změní tón, změní se i význam. Rozeznáváme i tři dialektiky vietnamštiny: severní, jižní a střední. Standardní vietnamštinou se mluví v Hanoi a jejím okolí. Minoritní etnika se učí jednak vietnamštinu a také i svůj jazyk, to se ale stává problémem, protože většinou schází učebnice i učitelé. Obtíž může nastat v zachování některých jazyků minoritních menšin, protože jsou vietnamštinou postupně vytlačovány.

„Když srovnáme češtinu s vietnamštinou, jsou to jazyky na opačných pólech. Je mezi nimi ta největší vzdálenost jakou si jde představit mezi existujícími jazyky lidstva. Vzdálenost je z obou stran úplně stejná. Pro Čecha je stejně obtížné se naučit vietnamsky a naopak.“¹⁰

Vývoj vietnamského písma je úzce spjatý s čínskou kulturou. Ještě v 19. století, používali Vietnamci k dorozumívání klasickou čínštinu a psali čínskými znaky. Protože čínština a vietnamština si jsou strukturně velmi blízké, hodily se čínské znaky i pro zápis vietnamských slov. Do vietnamštiny bylo přejato mnoho čínských slov.

---

⁸ (Tamtéž, s. 42)

⁹ KOUDELKA, Viktor. *Vietnam: země rýže a hor*. Vyd. 1. Třebíč: Akcent, 2003. 172 s., [48] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7268-269-5. s. 148.

¹⁰ Vasiljev, Ivo. *Vietnamština - jazyk na protipólu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 39 s. ISBN 978-80-85394-71-9. s. 59.

Problém se naskytl, pokud bylo potřeba zapisovat i čistě vietnamská slova. Nejlepším způsobem bylo vytváření nových a nových znaků. Toto písmo kombinované ze znaků, dostalo zvláštní název: „chu nom“ – „jižní znaky“.

V 18. století tímto písmem mohli zapisovat v národním jazyce – ve vietnamštině, pouze vzdělaní lidé, protože naučit se písmo nebylo jednoduché. Znaků začalo přibývat a byly stále složitější. Často se spojovaly dva znaky původní v jeden znak nový. Ostatním lidem to moc nevadilo, protože se poezii a písně učili zpaměti. Básně si přednášely zpěvným způsobem a to ve vietnamské kultuře přetrvává dodnes. Při různých slavnostních příležitostech přejí zpěvným způsobem zdraví, štěstí, lásku. Zpěvně přednášet se řekne: „ngam tho“ – zpěvně přednášet báseň.¹¹

2.3 Náboženství

Vietové byli animisté. Věřili, že všechny živé i neživé bytosti mají své duchy. Uctívali hory, řeky, stromy. Věřili v posmrtný život a tím uctívali předky.

I v současné vietnamské rodině je toto neodmyslitelnou součástí jejich života. Každá vietnamská obec má svého ducha, který má svou svatyni.

Mezi hlavní ochránce patří prehistoričtí králové, kteří jsou nazýváni „Hung“ (znamená hrdina). Západně od Hanoje se tyčí hora „Ba vi“. Její duch se považuje za jednoho z hlavních ochránců země.¹²

Každá rodina má doma oltářík, kde jsou vystaveny fotky zemřelých a většinou soška Buddhy. Pravidelně hlava rodiny, otec, zapaluje vonné tyčinky, obětuje pravidelně dary (ovoce, květiny), všichni členové rodiny se k oltářům modlí a věří, že duchové zemřelých jim mohou buď pomáhat, nebo i škodit v případě, že se nebudou k oltářům pravidelně modlit.

V současné době se nejvíce obyvatel Vietnamu hlásí k buddhismu. Především k mahájánovému asi 50%, dalších 10% se hlásí ke katolíkům, ale život v zemi ovlivňuje i taoismus, konfucianismus. V malém množství je zastoupen islám a hinduismus. Kolem dvou milionů věřících má církev Cao Dai a buddhistická sekta Hoa Hao.

---

¹¹ Osobní zkušenost autorky při návštěvě vietnamské svatby

¹² HLA VATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2. s. 12

Mezi konfuciánské zásady patří úcta ke starším, rodičům, sourozencům. Povinnost rodičů pečovat o svoje děti a také naopak, povinnost dětí, postarat se o svoje rodiče ve stáří. Zásady morálních vztahů mezi přáteli.

Buddhismus je označován spíš jako filosofie, než jako náboženství. I když Buddhovo učení lze studovat vědecky jako humanitní vědu, je ještě více psychologíí a etikou. Termín Buddhismus může také označovat formu civilizace, kultury a mnoha jiných věcí, neboť za dávných časů, kdy vznikl, nebyly ještě všechny tyto obory rozlišovány a říkalo se jim „dhamma“ či „dharma“.¹³

Buddhistou je ten, kdo utíká k Buddhovi, dhamně, studuje učení a snaží se dodržovat „dhammu“¹⁴ ve svém každodenním životě.

Rozdělil se do dvou částí: Théraváda a Mahayana.

Vietnamci preferují Mahayanu. Cílem buddhistů je vymanit se z cyklu převtělování a dosáhnout osvícení a nirvány.

Osvícení předpokládá přijetí čtyř vznešených pravd. Utrpení lze odstranit pouze sledováním střední cesty, která zahrnuje zákaz zabíjení, zákaz krádeže, cizoložství a pití omamných nápojů. *„Osvícení, přímé, či nepřímé vnímání pravdy v nejvyšším slova smyslu intuitivním vzhledem, nikoli momentální intuice, nýbrž přímé poznání veškeré skutečnosti po systematickém výcviku.“*¹⁵

Ve vesnicích a městech jsou buddhistické chrámy. Jeden takový byl zřízen Vietnamci, kteří žijí v České republice, ve Varnsdorfu, ležícím ve Šluknovském výběžku. Před vstupem do chrámu návštěvníky vítají dva lvi, na bráně je nápis - Chua Thien An.¹⁶

---

¹³ ŇĀNASATTA. *Základy buddhismu*. Praha: Alternativa, [1995]. 219 s. ISBN 80-85993-16-3. s. 11 – 35.

¹⁴ Termín „dhamma“ znamená kosmický a morální zákon, který se zjevil Buddhovi za jitra jeho osvícení.

¹⁵ ŇĀNASATTA. *Základy buddhismu*. Praha: Alternativa, [1995]. 219 s. ISBN 80-85993-16-3. s. 25.

¹⁶ Autorka chrám osobně navštívila ve Varnsdorfu. Po oslavě Lunárního roku, se přicházejí celé vietnamské rodiny do chrámu pomodlit za štěstí a zdraví pro celou rodinu.

3 VIETNAMSKÝ KALENDÁŘ

Před příchodem Číňanů obyvatelstvo okolo Rudé řeky používalo svůj vlastní kalendář, který byl čistě lunární, vytvořený na základě fází měsíce. Po podrobení Vietnamu, byl přejet čínský lunárně solární kalendář. V historii však existovala období, kdy se vietnamský kalendář částečně lišil od čínského. Nakonec se oba kalendáře shodovaly a v roce 1967 vietnamská vláda rozhodla o časovém posunu o jednu hodinu proti Pekingu. Tato časová odluka může způsobit prodloužení jakéhokoli z lunárních měsíců.

Každý rok ve Vietnamu je pod vládou jednoho ze dvanácti zvířat zvěrokruhu: Krysa, Býk, Tygr, Kočka, Drak, Had, Kůň, Koza, Opice, Kohout, Pes, Prase. V Číně, se místo vietnamského roku Kočky (v Číně je Zajíc) ostatní názvy roků shodují. Ke každému roku je přidáván také určitý prvek (Voda, Země, Kov, Oheň, Dřevo). Funkce kalendáře nespočívá jen v tom, že měří čas, ale má hlavně vykládat osud, ovlivňuje každý den Vietnamců, kteří podle speciálních příruček a pomoci odborníků na kalendář, vyhodnocují jednotlivá období. Podle kalendáře si lidé určují ty správné dny na svatbu, pohřeb, obchody, návštěvy. Každý rok je něčím specifický a Vietnamci, přesně věří charakteristice, kterou daný rok má.

Čínský kalendář je lunárně solární, což znamená, že Číňané museli vymyslet systém, ve kterém skloubili kalendář lunární se solárním. Vlivem lunární části se dny sdružují do měsíců, z nichž každý má 29 – 30 dnů. Vzhledem k různému počtu dnů v roce solárním (365,25) a lunárním (355) je nutno přidat jednou za tři roky přidat k dvanácti měsícům běžného roku, jeden měsíc přestupný.¹⁷

Dle lunárního kalendáře se přehoupí 10. února 2013 rok Draka do roku Hada. Toto znamení se těší ve Vietnamu velké oblibě. Had je sice pasivní zvíře, ale o to je uvážlivější a sebevědomější. Podle kalendáře si lidé plánují svatbu, uzavření obchodní transakce, návštěvu, vhodné dny na dalekou cestu. Víra v horoskopy je u Vietnamců až zarážející.¹⁸

¹⁷ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 59.

¹⁸ Odbor azylové a migrační politiky. *Vietnamci slavili Nový rok v Ústí nad Labem a Chomutově*. [2013-03-01]. Dostupné z: <http://centrumcizincu.cz/detail/zprava/vietnamci-slavili-novy-rok-v-usti-nad-labem-a-chomutove/>

4 VIETNAMSKÉ TRADICE A SVÁTKY

Vietnam má velmi bohatou kulturní historii, ovlivněnou vlivem filosofických proudů, tradicemi a svátky.

Vietnamci věří, že náš osud ovlivňují nadpřirozené bytosti. Jak v dobrém, tak i v špatném. Každý člověk má svůj osud předem daný. Celý život jsou velmi pověřčiví, snaží se striktně dodržovat náboženské praktiky a pravidla. Téměř na všechny situace znají nějaká přísloví, která obsahují moudrost, přenášející se z generace na generaci a kterými se řídí.

Nezáleží ani na společenské třídě, vzdělání nebo věku, tato víra v nadpřirozeno charakterizuje život většiny Vietnamců. Pro Evropany je tato skutečnost těžko pochopitelná a mnohdy se neobejde bez úsměvu.

Náboženství se prolínají a nejsou zdaleka tak oddělena jako v Evropě. Během každoročních svátků Vietnamci obětují svým předkům a zařikají zlé duchy.

Další jarní svátky, dušičky svátek dětí, jsou důvodem k oslavě kdy potřeba se sejít, připravit lahodné pokrmy a připomenout dávné tradice.¹⁹

4.1 Svatební obřad

Svatba je pro Vietnamce velká životní událost, asi zřejmě taky pro to, že rozvody se ve vietnamské komunitě vyskytují jen zřídka. Rodinu a děti považují za nejvyšší hodnotu vůbec.

Svatba začíná již den předem. Na svatbě je přítomno od stovky do pěti set hostů. Určit den svatby není vůbec jednoduché. Věštec určí nejvhodnější svatební termín podle hodiny narození obou budoucích manželů. Věštec má zároveň funkci kněze, který může značně ovlivnit běh událostí a zajistit bezpečnou svatbu. Na obětní obřad, který se koná před svatbou, musí rodina vynaložit dostatečnou finanční částku, stejně jako musí zaplatit za služby věštci. Je potřeba nakoupit obětní papírové oblečení, vonné

---

¹⁹ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 62.

tyčinky, ovoce, případně moučné těsto, vhodné na figurky. Večer před svatbou se koná zábava provázená hudbou a zpěvem. Se zpěvem si hosté často vystačí sami.

V den svatby se o nevěstu starají její kamarádky a vizážistka, která ji profesionálně nalíčí a učeše, to trvá mnohdy opravdu celou noc. U svatebního obřadu promluví nejuznávanější a nejbohatší člen komunity, popřeje štěstí, zazpívá píseň o lásce. Ostatní svatebčané zpívají milostné písně, které páru mají přinést děti a bohatství. Svatebčané dávají páru hlavně peníze, dary jen okrajově.

V den svatby se sejde nejbližší rodina nastávajícího manželského páru a všichni přátelé. Připravují pokrmy jejich tradiční kuchyně o několika chodech. Je předem zvolený několikačlenný tým, který hostinu pečlivě připravuje. Pomáhají ostatní ženy z komunity, které vykonávají přípravné práce. Zvou se všichni nejbližší známí, přátelé a rodina.

Po snídani a ochutnání všech tradičních pokrmů se celá hostina přesune ještě do větších prostor, protože se množství svatebních hostů ještě zvětší o přátele a o všechny, koho znají a jsou pro ně důležití. Vietnamci žijící déle v ČR, si zakládají na přátelství s Čechy.²⁰ Těchto přátelství si váží. Proto je tak trochu osobní prestiží, pozvat je na svou svatební hostinu. Druhá část svatby je již hodně přizpůsobena našim evropským tradicím. Podává se evropský oběd. Zvláštností je, že všude na stolech je velké množství různorodého ovoce, ale sladkosti, jako dorty a jiné cukrovinky, nikde neuvidíte. Jen kvůli evropské tradici, jsou až do pozdních hodin na stole v průčelí sálu luxusní dorty, kterých se nikdo ani nedotkne. Po ukončení hostiny je hází do popelnice. Evropské sladkosti Vietnamci nejedí, pochutnají si raději na kandovaném, sušeném a hlavně na čerstvém ovoci. Vietnamci, ani jejich ženy netancují do rána, jako je zvykem na našich veselkách, naopak je naprosto nepřípustné, aby nevěsta tancovala s tchánem a ženich s tchýní.²¹ Muži sedají k sobě, popíjejí koňak a uzavírají obchody. Manželky jsou v deset hodin na smrt unavené a odchází domů, protože časně ráno již musí otevřít obchod, nebo jet pro zboží. Děti si vyzvednou chůvy a berou si je k sobě domů. Vietnamské holčičky mají volánkové šatičky v dost kýčovitých barvách, s kanýrky, mašličkami. Chlapci jsou oblečeni do obleků a smokingů, pod krkem mají kravaty a vypadají jako miniaturní dospělí. Manželský pár odchází kolem půlnoci, do bytu, který je vyzdobený květinami, vonnými tyčinkami a milostnými verši, které napsali známí a přátelé. Ženich odnáší nevěstu v náruči. Svatba je pro ně v životě velmi zásadním krokem. Rozvody se v této kultuře téměř nevyskytují. Už kvůli rodičům,

---

²⁰ Z osobní zkušenosti autorky, kdy se zúčastnila svatby jako host.

²¹ Viz. Respondent č. 2

kteří by byli velmi rozhněvaní. Oba se pokorně pokloní k oltáři předků, poprosí je o ochranu a štěstí v jejich nastávajícím životě. Tímto ženich přebírá na starost automaticky i manželčinu rodinu a je povinen ji kdykoli pomoci nejen finančně, ale i duchovně.

4.2 Pohřeb

Samotný pohřeb je ve Vietnamu poměrně komplikovanou záležitostí, je složen podle tradic z mnoha promyšlených úkonů. Dnes již nejsou všechny zvyky dodržovány, ale důležité je datum a také hodina úmrtí.²²

Podle něj se stanovuje, zda nebožtík zemřel v příznivou hodinu, či ne. Velkou péčí, věnují pozůstalí umytí těla zesnulého. Zabalí jej do látky, nebo do rohože a uloží do rakve. Poté přicházejí příbuzní i známí, aby se rozloučili s mrtvým, obětovali mu peníze, svíčky, rýži a alkohol. Stejně jako v případě svatby, i u pohřbu se sejde mnohem větší počet lidí než u nás. Většina hostů přináší peníze. Rodina písemně zaznamená všechny dary, aby je mohla v budoucnu zase oplatit. Stejně jako svatba, i pohřeb je zvolen podle nejvhodnějšího data dle lunárního kalendáře. Rodina zorganizuje procesí, jehož struktura není jen náhodná, vše podléhá přísné hierarchii. Pohřební, smuteční barvou je bílá. Úmrtí se známým neoznamuje, jako to děláme my, je povinností každého, aby se o pohřbu dověděl sám. A navštívil rodinu zesnulého ve smuteční čas. Smrt je pro Vietnamce chápána jako skonání těla a odchod duše do jiného světa. Tam duše konečně dojde klidu, pokud bude na zemi správně uctívána.²³

Zemře-li nebožtík mimo domov, musí se tři dny pořádat obřad, který pomáhá jeho duši k návratu domů. Pozůstatky se zpopelní a pozůstalí se postarají o to, aby jeho urnu dopravili zpět do rodné země. Potom následuje sto dní smutku. Větší obětní obřad se uskuteční 49. den ode dne úmrtí a potom ještě stý den. Součástí obřadu je pohoštění pro příbuzné, přátele a známé. Období smutku poté může skončit.

---

²² viz. Respondent č. 1 – kapitola: Rozhovory s respondenty

²³ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

4.3 Výročí smrti

Důkladně se věnují i uctění památky zesnulých. Neslaví narozeniny jako my, nýbrž výročí úmrtí, protože věří, že život začíná teprve po smrti. Oltář předků bývá vyzdoben a vybaven dle zámožnosti rodiny. Skládá se z červeně lakované nebo pozlacené desky, na které jsou umístěny nápisy se jménem zesnulého a jeho podobizna. Vepředu na oltáři se nachází rituální předměty. Velmi důležitá je porcelánová nádoba, naplněná popelem, symbolizující mrtvé předky, do které se zapichují vonné tyčinky. Na oltáři jsou také nádoby s obětinami, nesmí chybět sklenka s pálenkou a čistou vodou, miska plná rýže. Nedílnou součástí jsou dva vysoké svícný, nebo olejové lampy a vázičky s květinami. Je kladen důraz na estetično a symetrii výzdoby. Ve Vietnamu se ještě zakoupí symbolické miniaturní makety věcí, které se poté pálí. Vietnamci věří, že přes kouř se donesou k předkům a budou jim k užítku.²⁴

Třeba, peníze, kolo...atd. tyto se pálí na hrobě zesnulého. U obřadu musí být přítomen nejstarší syn, který je hlavou celé rodiny.²⁵ Dokonce i Vietnamci žijící v ČR, odlétají na tyto svátky domů, protože věří, že pokud by hrob rodičů nenavštívili, jejich duch jim začne škodit. V opačném případě je naopak chrání. Rodinní předci jsou pokládáni za pomocníky při rozhodování v důležitých rodinných záležitostech. Členové rodiny se k nim modlí, prosí je o pomoc a požehnání. Pomáhají rozhodovat ve všech důležitých okamžicích v životě: narození, svatba, obchod, první nástup do školy. Každá ceremonie se skládá ze dvou částí: oběť oznamovací a oběť díků. Celý ceremoniál řídí nestarší syn. Ten po obětování zapálí vonné tyčinky, potom třikrát skloní hlavu před oltářem, pronese modlitbu, čtyřikrát se pokloní a poté opět třikrát skloní hlavu. Po shoření první série vonných tyčinek, pokračuje v ceremonii děkováním, pálením symbolických papírových předmětů a sundáním obětí, které se poté stávají součástí hostiny.

Celá rodina tak drží pohromadě, pravidelně se schází, členové mají velmi blízké vztahy a navzájem si pomáhají.²⁶

Narozeniny Vietnamci v ČR slaví jen u malých dětí. Oslavy jsou poměrně velkolepé, tímto se snaží přizpůsobit naší kultuře. Je zajímavé, že svůj věk počítají již ode dne početí. To znamená, že prenatalních devět měsíců, započítávají jako rok života. Dle nich máme všichni o rok víc.²⁷

---

²⁴ Respondent č. 1 – kapitola: Rozhovory s respondenty

²⁵ Otázka č. 4 z ankety v praktické části práce

²⁶ Respondent č. 1 – kapitola: Rozhovory s respondenty

²⁷ Otázka č. 5 z ankety v praktické části práce

5 DALŠÍ SVÁTKY A OSLAVY

„Svátek studeného jídla“ Číňané přivezli kdysi dávno do Vietnamu. U tohoto svátku, je uctíván jeden čínský učenec, který podle legendy shořel. Z úcty k němu lidé v Číně nekonzumují jídla připravená na ohni. Tento svátek probíhá začátkem našeho jara. Vietnamci zvyk studeného jídla sice nedodržují, ale připravují speciální koláčky, které potom obětují bohům. S tímto jarním svátkem se pojil zvyk pozorování hladin řek, rybníků, jezírek a vody v rýžovištích. Zřejmě to mělo souvislost se zemědělstvím a dosažením velké úrody.²⁸

„Svátek „Doan Ngo“ se slaví na přelomu jara a léta. Je svátkem pátého dne v pátém měsíci. Datum je symbolem zahájení léta a počátku období úmorných teplot. Vietnamci žijící v České republice jej nedodržují.²⁹

„Svátek 7. dne a 7. lunárního měsíce“ je dalším ze svátků. Znamená návrat duší zemřelých na zem, které si přišly užít pozemských radostí. Každá rodina musí pro tyto duše připravit pokrmy a obětovat papírové předměty. Nejdůležitějším úkolem je osvobození duší předků, kteří zemřeli nepřírozenou smrtí, sebevraždou, utonutím..atd. Tyto duše by jinak bloudily bez cíle, nenašly by klid a škodily by lidem. Tento svátek je dodržován Vietnamci v České republice stále.³⁰

Vietnamské děti mají svůj svátek na podzim. V tento den, je měsíc nejkulatější a nejjasnější. V minulosti lidé v tomto období předpovídali úrodu. Dneska patří svátek dětem, které se oblečou do veselých šatů a jdou s rodiči do města. Tam je možno zakoupit dva druhy sladko – slaných koláčků, které se pečou speciálně pro tuto příležitost. U nás Vietnamci dodržují den dětí, ale datem se přizpůsobili 1. červnu. Děti dostávají sladkosti, nebo malý dárek.³¹

Díky „Svátku ducha rodinného krbu“ Vietnamci věří, že každá rodina má svého ochránce, bůžka, který ji hlídá a pomáhá. Tento zvyk pochází z Číny. Dne 23. posledního měsíce lunárního kalendáře odchází duch ze země do nebes k Nefritovému císaři, kde podává svědectví o skutecích rodiny. Vietnamci mu v tento den věnují

---

²⁸ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2. s. 25.

²⁹ Respondenti tento svátek neznali, potvrdili, že slaví 1. a 15. den v měsíci. Zapalují vonné tyčinky a modlí se u domácích oltářů.

³⁰ Potvrdilo 6 respondentů

³¹ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38s .ISBN 978-80-85394-70-2. s. 33.

obětiny. Svátek ducha rodinného krhu, uzavírá celoroční koloběh ostatních svátků. Za týden začíná Nový rok.³²

---

³²(Tamtéž, s. 33)

6 LUNÁRNÍ ROK

Tak jako v jiných kulturách, stejně i Vietnamci slaví svůj Nový rok. Považují jej za nejdůležitější svátek v roce.

Tet – Nový rok, je jeden z nejstarších svátků Nového roku na světě. Slaví se koncem ledna či začátkem února po dobu čtyř dnů skoro 4500 let.³³

Vietnamský Nový rok je opředen mnohými pověrami, legendami, tradicemi, ale původně tento svátek vychází z koloběhu ročních období přírody. Původně byl svátek považován za příchod nového začátku, příchod jara.

Poslední týden v roce má pro Vietnamce symbolický význam. Děti se snaží zlepšit ve škole, rodiče chtějí uzavřít jakékoli spory, které měli během roku, zaplatit případné dluhy.³⁴ Na Nový rok musí být vše perfektně připraveno, protože platí: „Jak na Nový rok, tak po celý rok“. Součástí oslavy svátku je výzdoba domů, obchodů, kanceláří, kvetoucími květinami. Novoročním stromem v severním Vietnamu je kvetoucí broskvoň, na jihu země upřednostňují rozkvetlou meruňku a také kumkavový stromeček obalený plody. Stromek či větvička, nemá pouze dekorativní význam, ale zároveň slouží jako obrana proti nepřátelským silám. Podle tradiční symboliky je broskev symbolem dlouhověkosti a nesmrtelnosti. Načervenalá barva broskvových květů symbolizuje štěstí, krev, oheň a slunce. Pro některé Vietnamce je hodnotnějším stromem kumkavový strom, o kterém tvrdí, že více vyhovuje buddhistickým kritériím a představě o koloběhu života. Na jednom stromku jsou listy, plody, květy, pupeny. Zralé plody reprezentují prarodiče, květy jsou symbolem rodičů, čerstvé lístečky - děti a poupata - vnuky.

Podle našeho kalendáře připadá vietnamský Nový rok vždy na jiný den v roce. Mnozí Vietnamci se na tento rok vrací domů, kde oslavy probíhají v širokém kruhu známých

i rodiny a slaví se často celý týden v ulicích. Ve Vietnamu je v současné době

---

³³ PICKA, Jaroslav. *Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007. 175 s., [32] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-86606-65-1. s. 129.

³⁴ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2. s. 35.

zakázána pyrotechnika, protože v minulosti byly tak velké ohňostroje, že docházelo k velkým zraněním a vůbec se nedalo dýchat.

Tento rok připadá nový Lunární rok Draka na 23. 1. 2012. Rok Draka je považován za nejsilnější znamení čínského zvěrokruhu vůbec. Lidé věří, že děti, které se narodí, budou v životě velmi úspěšné a chytré. Tento rok by měl být plný pozitivních změn. Oproti minulému roku Tygra, který byl naopak velmi těžký a prověřoval vztahy, které byly nefunkční. Věci, které byly špatné a táhly se 20 let, ty v roce Tygra dostaly rozhršení.

Proto v roce Draka přichází většinou na svět spousty dětí nejen u Vietnamců, ale i v celé Asii. Vietnamci tento svátek slaví především jídlem, což je zřejmě ještě dozvuk bídy v době války a návštěvami všech známých. Ve dvanáct hodin, už musí být všichni doma v kruhu rodiny. Traduje se, že ta osoba, která jako první vstoupí do vašeho domu v Novém roce, ovlivní vaše peníze, zdraví a štěstí. Proto si zvou do domu majetné a vážené hosty. Vietnamci jsou velmi pověřiví

. Pokud vkročíte na Nový rok do jejich domu a jim se nebude dařit, věřte, že vám to dají za vinu. Jedním z tradičních pokrmů, který je velmi náročný na přípravu a čas se jmenuje „bánh chung“. Koláč o rozměrech dvacet krát dvacet cm se musí vařit víc než deset hodin.³⁵ Připravuje se z lepkavé rýže, je plněný fazolemi a tučným masem, balí se do speciálního zeleného listu „dong“, který je převázaný bambusovými třískami. Dříve si ženy u přípravy tohoto tradičního pokrmu vyprávěly historky, legendy a příběhy. Chystání tohoto koláče patřilo velmi významně k atmosféře svátků.³⁶ Vzhled koláče /zelený čtverec/ symbolizuje dobrou úrodu pro zemi. Koláč je také považován za velmi zdravý až s léčebnými účinky. Suroviny v něm použité patří do skupiny studených „lanh“ a do skupiny teplých „nóng“. Jen rovnováha těchto potravin, zaručí sílu a vitalitu organismu po celý rok.

Mezi další tradiční pokrmy patří kandované ovoce, které však nemá jen sladkou chuť. Může být slané, nebo i kyselé, záleží na tom, v čem je ovoce naloženo.

Mezi nejvíce známé druhy ovoce patří kandované meruňky, zázvor, kokos. Po těchto pochutinách dlouho přetrvává mnohdy až agresivní chuť v ústech.

Mezi další pokrmy patří dušené maso, bambusové výhonky, rýže, maso v rosolu.

Ve Vietnamu již dnes jde všechny tradiční pokrmy koupit, hospodyňky je tedy nemusí již pracně připravovat. Vietnamci žijící tady, si pokrmy bedlivě vaří sami.

---

³⁵ Autorka se podílela na přípravě a poté koláč ochutnala

³⁶ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2. s. 30.

Oslavy příchodu nového Lunárního roku jsou výbornou příležitostí pohostit duše svých předků a vzdálených příbuzných jídlem, obdarovat je potřebnými předměty a pomodlit se k nim. Nedílnou součástí jsou mísy s pěti druhy ovoce, které jsou postaveny před domácí oltáře s fotkami zesnulých. Oltář bývá obvykle umístěn na levé straně místnosti, u vchodu do místnosti nebo také naproti vchodu. Duše zemřelých předků nikdy neopouští rodinu. Zajímají se o její osud, podílejí se na jejím štěstí nebo neštěstí. V představách Vietnamců duchové předků jedí, žijí, mají své potřeby, proto jim musí být obětovány dary a jídlo.

Číslo pět má duchovní filozofický význam. Symbolizuje pět prvků: země, oheň, voda, kov a dřevo. Pět světových stran, pět základních ctností, pět buddhistických zákazů, pět směrů, které lidé rozlišují, pět chutí, pět barev. Vhodné ovoce na podnosu jsou banány, grepy, jablka, melouny, pomeranče. Ovocný táč se zdobí ještě květinami a blikajícími žárovkami.

Lunární rok vítá celá rodina společně, živí i mrtví. Ceremonie začíná nejčastěji kolem poledne, v hodině Koně, kdy se celá rodina sejde čistě oblečená u oltáře a hlava rodiny zapálí tyčinku, spojí ruce na prsou, zvedne je spojené až do výše čela, nechá je spadnout zpět dolů, během toho se třikrát ukloní a čtyřikrát poklekne, znovu třikrát ukloní a pronese modlitbu. Po modlitbě uvolní nejstarší člen rodiny místo dalším členům, přesně v daném pořadí, aby se také mohli předkům poklonit. Zvláštní význam má pálení obětní vonné tyčinky, jejímž kouřem jsou modlitby i obětiny přenášeny do jiného světa.³⁷

Přechod ze starého roku do nového probíhá o půlnoci. Starý rok předá vládu novému. Vietnamci uskutečňují významný modlitební obřad. Během ceremonie přenechávají vše špatné ve starém roce a do nového krácejí jen s tím dobrým. Před Novým rokem jsou ulice ve Vietnamu zaplaveny červenými krabicemi, ve kterých se prodávají tradiční sladké cukrovinky, koláčky, kterými se obdarovávají známí a příbuzní. Ti, kteří žijí v České republice, naše zákusky a dorty nejedí.

---

³⁷ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2. s. 60.

7 ODLIŠNOSTI S NAŠÍ KULTUROU A ZVYKY

Než zahájíte ve Vietnamu jakékoli jednání s dámou, je dle jejich zvyku taktické, zeptat se nejprve na věk. Aby bylo předem jasné, jakou hladinu společenské komunikace je potřeba zvolit. Aby byl dodržen takt, není vhodné vietnamské dámě pochválit mladý věk. Mnohem uctivější je poukázat na její delší životní zkušenost. V České republice by se žena spíše urazila. V naší kultuře ženám lichotí, když si okolí myslí, že vypadají mladě.

Dalším nezávazným tématem může být zájem o rodinu a zdraví jejích členů. Není slušné se bavit o problémech a finanční situaci rodiny. Češi mají tendenci si stěžovat na veřejnosti, že je těžká doba, mají mnoho práce, starostí, nestíhají. Vietnamci zastávají názor, že není slušné se na veřejnosti chlubit s problémy. Nechtějí ostatním kazit náladu.³⁸

7.1 Oslovování

Ve Vietnamštině je oslovování velmi komplikované a složité. Mnohdy dokonce i pro rodilé mluvčí. Má svá poměrně složitá pravidla. Vietnamci kladou důraz na věk, společenské postavení a hierarchii v rodině.

Osobní zájmena jako: já /tao/, ty /ma/, on /no, vietnamština má, ale vůbec je nepoužívá v běžné zdvořilé konverzaci. Používat je mohou jen malé děti mezi sebou a dospělí jen v případě blízkého kamarádského vztahu. Tato zájmena se využívají ještě v nadávkách. Místo těchto zájmen se využívá podstatných jmen, která vyjadřují příbuzenský vztah mezi osobami. Starší bratr se řekne –„anh“, straší sestra –„chi“, mladší sestra a mladší bratr se řeknou – „em“. Matka – „ma“, otec- „be“, nebo „cha“. Příslušníkům mladší generace, dětem, se říká jednotně – „noc“.³⁹

U nás máme tety a strýčky a ve Vietnamu poznáte podle oslovení, zda daná teta je sestra otce, nebo matky. Ještě větším problémem je oslovení ostatních nepříbuzných lidí, kteří odpovídají dané věkové kategorii. Tam je oslovení stejné, jako

---

³⁸ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 157

³⁹ VASILJEV, Ivo. *Vietnamština - jazyk na protipólu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 39 s. ISBN 978-80-85394-71-9. s. 38.

by patřili do rodiny a musí se porovnávat věk, abychom neoslovili dotyčnou osobu špatně.

U oslovování je velmi důležité počítat se společenským postavením osoby. Užívání těchto slov vyjadřuje úctu.

Je zajímavostí, že manželé, rodiče i děti si ve vietnamštině navzájem vykají.⁴⁰ Je naprosto nepřípustné, aby manželka tykala manželovi. Manžel však může v některých případech manželce tykat. O tykání děti rodičům nemůže být ani řeč.⁴¹

Při pozdravu se podle tradice nejprve zdraví muž a potom žena. Toto pravidlo je potřeba dodržet i u proslovu, kdy se oslovuje více lidí: „Vážení pánové a dámy“. Pokud vítáte osobu, která je vážená, podrží Vietnamci jako projev úcty její ruku déle než je obvyklé v obou rukou. To samé, pokud podáváte jiné osobě nápoj, nikdy nesmíte jen jednou rukou. Znamenalo by to nevychovanost a to, že si dané osoby nevážíte. Musíte podávat vždy oběma rukama!

U verbální komunikace se téměř nepoužívá zápor, což se odvozuje od buddhistické filozofie, kdy nesouhlasit s názorem druhého je nezdvořilé.⁴² Souhlas lze vyjádřit několika různými výrazy s větší, či menší úctou.

Co se týká neverbální komunikace, při podání ruky, nejprve podáme pravou. Levou ruku, lehce přitiskneme na pravou ruku toho druhého. Podání pouze jedné ruky může být považováno jako neuctivé.⁴³

Přímý pohled do očí, je také nezdvořilý. Noha přes nohu, znamená nadřazenost. Ruce zkřížené na prsou znamenají rozčilení nad obsahem dialogu. Pohlazení po vlasech znamená neúctu, proto jsou děti raději poplácávány po ramenou, nebo po zádech. Objetí mezi přáteli je běžný projev přátelství, avšak projevy blízkosti mezi partnery, jsou na veřejnosti naprosto nepřípustné. Základním projevem slušného chování, je být vždy dobře, čistě oblečen a upraven.

Pravidla slušného chování a očekávání Čechů i Vietnamců se značně liší. V naší kultuře je slušnost a projevem zájmu dívat se někomu do očí během rozhovoru. Ve vietnamské kultuře je to projevem arogance a nadřazenosti.

„Pokud chce Čech v rozhovoru s Vietnamcem zachovat slušnost, dívá se mu přímo do očí, Vietnavec naopak sklopí zrak, jako projev úcty k druhému. Tradičním projevem na rozčilení druhého je mírný úsměv, což znamená – nebudu v nepříjemné situaci ještě

---

⁴⁰ Výzkumné otázky v praktické části. Respondent č. 1

⁴¹ Výzkumné otázky v praktické části. Respondent č. 3, otázka č. 10

⁴² NĀNASATTA. *Základy buddhismu*. Praha: Alternativa, [1995]. 219 s. ISBN 80-85993-16-3. s. 20.

⁴³ Viz. Respondent č. 1

*přidávat negativní reakce.*⁴⁴ Není možné přehlédnout, jak se Vietnamci stále uchichtávají, usmívají, prozpěvují si. Je potřeba si především uvědomit, že se jedná o naprosto odlišnou kulturu a jiné zvyky. Tito lidé, pokud něčemu nerozumí, začnou se usmívat nebo někdy smát i nahlas. V naší společnosti to může být považováno za nevhodné nebo dokonce urážlivé. Není to tak. Snaží se zakamuflovat rozpaky a situaci, které nerozumí.

Základem jejich filosofie je dodržování pozitivní atmosféry na veřejnosti. Jakékoli napomenutí přede všemi je pro ně velmi ponižující a neodpustitelné. Jejich tradicím naprosto odporuje otevřená kritika před členy kolektivu, ta se považuje za nejtvrdší trest ze strany zaměstnavatele.⁴⁵

Proto je důležité dodržovat pravidla. Pokud si nerozumíme v nějakém stanovisku s Vietnamcem, je potřeba si to vyříkat mezi čtyřma očima. Je dobré se domluvit na nějakém řešení. Pokud bychom tento problém ventilovali před ostatními, Vietnamec před nimi „ztratí tvář“. To se však může stát i nám, pokud začneme na někoho na veřejnosti křičet. Vietnamci jsou velmi kontaktní, oproti Evropanům. Na projev přátelství se rádi dotýkají a plácají po ramenou. Pokud se setkají přátelé, první dotazy směřují na rodinu a zdraví. Nezeptat se je velmi nezdrovoilé a neurvalé.

Bohatí podnikatelé a obchodníci si pěstují na levém malíčku dlouhý nehet. Je projevem bohatství a majetnosti. Ukazuje dle staré tradice, že jeho majitel nemusí fyzicky pracovat.⁴⁶ Ženy nenosí sukně a muži si poměrně potrpí na módu. Chodí čistě a slušně oblečení.

Partnerské vztahy jsou brány mnohem vážněji než u nás. Vztahy mezi lidmi jsou považovány za soukromou záležitost. Nevystavují je na obdiv okolí, proto je nikdy nevidíte držet se na veřejnosti za ruku nebo líbat. Je to považováno za velmi neslušné. Mladí lidé jsou vedeni k cudnosti a zdrženlivosti. Pokud se vás Vietnamec zeptá na věk, není to projev nevychovanosti nebo neomalenosti, ale zjišťuje, kam si vás má zařadit podle společenské hierarchie a jak vás má oslovit. Vždy je nejprve zdraven muž a poté žena.

Zní to trochu legračně, ale většinu Vietnamců fascinuje mohutná, dokonce i tlustá tělesná schránka Evropanů. Znamená to pro ně symbol blahobytu, úspěchu

---

⁴⁴ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 207.

⁴⁵ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2008. 273 s. ISBN 978-80-7367-182-2. s. 25.

⁴⁶ Poznámka autorky: skutečně si při rozhovorech všimla u některých dlouhého nehtu na malíčku

a bohatství.⁴⁷ Protože v minulosti museli těžce pracovat, neměli dostatek pestré stravy, vykonávali těžkou fyzickou práci, museli se potýkat s nepřízní počasí, byli většinou hubení. Touží mít velké břicho, a když přiberou, jsou na to moc pyšní. Pro Vietnamce břicho neznámá jen část lidského těla, ale je to symbol nitra, duše člověka.⁴⁸ Rádi se nechají fotografovat s obézním Evropanem, kterému sahají do pasu a věří, že jim to přinese štěstí a blahobyť. Nebo si na něj aspoň pro štěstí sáhnou, jako my na kominíka.

Proto, když vám při zkoušení oblečení na tržnici, řekne vietnamský prodejce, že jste hezky „velký“, neznámá to, že vás chce urazit, ale spíše obdiv k tomu, jak jste úspěšní a jak se vám vede dobře. V naší kultuře je to naprosto nevhodné. Zvlášť u žen, to může vyvolat vlnu nevole.

---

⁴⁷ Osobní zkušenost autorky. Na fotografiích, i při důležitých jednáních, potvrdili respondenti, že břicho je symbolem blahobytu, to znamená, že umí vydělat peníze.

⁴⁸ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 168.

8 VIETNAMSKÁ KUCHYNĚ

Vietnamská kuchyně je velmi pestrá a rozmanitá. Vietnamci ji považují za součást kultury, údajně se skládá z 500 tradičních pokrmů. „Podle vietnamského přísloví: „hoc an“, „hoc“ noi“ se má člověk *„nejprve naučit jíst a potom teprve mluvit.“*⁴⁹ Vietnamská kuchyně pochází z asijské. Používá hluboké pánve na smažení, proutěné košíčky na ohřívání nudlí, polévkové misky a keramické lžičky, dřevěné hůlky místo příborů, které jsou u každé rodiny, ať žije v Evropě, nebo ve Vietnamu samozřejmostí. Díky moři, řekám a rýžovým polím se na talíři střetávají ryby, krabi, garnáti a pro Evropany dost netradiční suroviny - jako jsou masa krabí, krysí, psí, hadí, kozí a třeba šnečí.

Vietnam je obdařen velkou úrodností, proto jsou kuchaři zvyklí využívat veškeré suroviny, které jim poskytuje země i moře. Asijský styl stolování je také docela jiný než v Evropě. U nás žijící Vietnamci se v restauracích snaží dodržovat naše pravidla. Ve Vietnamu je poctou ukázat jak vám jídlo chutná, což dáváte najevo hlasitým mlaskáním a srkáním. „*Pokud vám za zuby uvízne kostička, klidně můžete pootočit hlavu a vyplivnout ji. Větší kosti můžete nechat klidně na stole. Co vám odpadne okolo misky, nesmetejte.*“⁵⁰ Od toho je obsluha. Mezi základní potraviny patří rýže, ta má pro ně skoro posvátný význam, považují ji za životodárnou hmotu. Z „Com“, jak rýži říkají, vyrábějí rýžový papír, víno, závitky i nudle. Velmi populární je u Vietnamců rybí omáčka, která je vyráběna z rýže pěstované na souši a čerstvých ryb, které jsou vyloveny z moře. Omáčka se jmenuje „moc mam“ a její zápach je pro Evropana naprosto nesnesitelný. Vietnamci si ji pašují do České republiky, aby si na ní mohli pochutnat jako doma ve Vietnamu. Vyrábí se zkvašením nasoleného rybiho masa ve velké keramické nádobě po dobu čtyř až dvanácti měsíců. Do této omáčky se jednotlivá sousta postupně namáčejí, takže má podobnou funkci jako na evropské tabuli sůl. Jakmile do této omáčky přidají česnek, chili, cukr, ocet a čerstvé limetky, vznikne omáčka „noc čam.“

---

⁴⁹ RAY, Nick a YANAGIHARA, Wendy. *Vietnam*. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2006. 580 s., [14] s. obr. příl. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 80-7352-395-7.

⁵⁰ KOUDELKA, Viktor. *Vietnam: země rýže a hor*. Vyd. 1. Třebíč: Akcent, 2003. 172 s., [48] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7268-269-5. s. 30.

Další delikatesou, která neodmyslitelně patří k vietnamským kulinařským zážitkům, je krevetová pasta s velmi výraznou chutí. Američtí vojáci ji přezdívali „slzný plyn Vietkongu“ - servíruje se k psímu masu, které si Vietnamci statečně ilegálně dovážejí do České republiky, pomocí známých, kteří jim je přivážejí z Vietnamu.⁵¹

Ve Vietnamu se chová zvláštní rasa psa, která je vhodná jen na maso. V naší kultuře je to nepochopitelná věc, ale ve Vietnamu se konzumují ještě mnohem bizarnější živočichové.

Neodmyslitelným pokrmem ve vietnamské kuchyni jsou rýžové nudle „Pho“. Vietnamci je milují a konzumují je klidně i k snídani. Jedním z nejoblíbenějších pokrmů je „Nem“ – vietnamské jarní závitky. Vyrábějí se z rýžového papíru, rýžových nudlí, mletého masa, krevet, cibule, hub a vajíček. Je to jejich tradiční jídlo a nesmí chybět u žádného stolování. Závitky jsou opravdu velmi chutné a lehce vyrobitelné.

Přestože celkový ráz kuchyně udává rýže a rybí omáčka, k neodmyslitelným ingrediencím patří aromatické koření. Bez koření by se neobešla ani tradiční hovězí polévka s nudlemi, nad které by si bez toho správného koření málokdo pochutnal. Kromě rýže, hraje klíčovou roli ve vietnamské stravě také ovoce a zelenina. Ve Vietnamu je tolik druhů ovoce a zeleniny, o kterých se nám ani nesnilo. Pokud dáte Vietnamci na výběr mezi masem, nebo zeleninou, bez váhání by se upsal zelenině a stal se vegetariánem. Nebýt ovoce, neexistovaly by ani vietnamské zákusky, ani jejich ovocné jednohubky.

Díky rozsáhlým pobřežím, měli Vietnamci odedávna přístup k rybám a mořským živočichům. Raci, krevety, garnáti, sépie, škeble, úhoři, koryši a nejrozmanitější druhy vodních živočichů, patří k významným zdrojům proteinů. U nás si tyto poklady shánějí v Makru nebo pomocí známých, kteří vlastní luxusní restaurace.

Kuřecí, hovězí a vepřové maso jedí u nás v kombinaci s velkým množstvím zeleniny. Dušené maso na tenké nudličky a k tomu spousty dušené zeleniny. Krátkým vařením, má jídlo nádhernou barvu a neztrácí živiny a vitamíny. *„Jídlo se připravuje způsobem „xao“, což znamená – smažit, opékat. Jídlo se nechá po velmi krátkou dobu restovat na rozpálené pánvi buď na trošce oleje, nebo s trochou vody, případně jiné tekutiny. Tímto způsobem přípravy se dosáhne velmi intenzivní vůně, která se line z potravin, přičemž jednotlivé ingredience si ponechají přirozenou chuť“.*⁵²

---

⁵¹ Respondentka č. 6. Výzkumné otázky.

⁵² RAY, Nick a YANAGIHARA, Wendy. *Vietnam*. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2006. 580 s., [14] s. obr. příl. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 80-7352-395-7. s. 48.

Protože Vietnamci neshledávají nic zvláštního na konzumaci čehokoli, co slouží k výživě těla. Některé potraviny jsou pro nás opravdu netradiční.

Cvrčci, kachní embrya, hraboši polní, kobra královská, tyto pokrmy si u nás žijící Vietnamci dopřát nemohou, proto se těší domů, aby si na nich pochutnali. Ve Vietnamu jsou schopni před vašimi očima usmrtit jedovatého hada a upravit vám jej na talíři. Vyříznout mu tlukoucí srdce, jeho krev vám dají do skleničky s dovětkem, že to děláte pro svoji potenci. Není nic neobvyklého, když na jídelním lístku narazíte na krokodýlí varlata.

Vietnamci v České republice si jsou vědomi, že za zabití kobry královské by skončili ve vězení, proto si nikdo nezapomene dovést z Vietnamu tyto hady naložené v zaručeně léčivých bylinkách. Recept je tajný. Nejdražší nápoj se skládá z dvaceti šesti druhů hadů.⁵³ Slouží jako lék, ale jeho zápach je tak nepříjemný, že vydrží z úst cítit údajně týden v kuse.⁵⁴ Mezi další léky patří medvědí žlučník v lihu, tygří srdce. Každý nápoj slouží jako lék. Asi nejbizarnější je nápoj z „Chim Bim Bip“ – vzácný pták pocházející z Vietnamu, který je naložený v lihu komplet i s peřím a má zázračnou moc. Uzdraví, omládne a postaví na nohy staré a nemocné lidi. Pták má léčivé všechny části těla, vyluhovaný se pije 2x denně 30 ml po dobu 2 měsíců. Používá se k léčbě zlomenin, bolesti končetin, zad, léčbu revmatismu, na rozprouzení krve i k léčbě deprese. Prý pomáhá proti impotenci. Kdyby kdokoli z Evropanů nápoj ochutnal, se zdravou kůží by nevyvázl. Vietnamci v účinnost těchto „léků“ skálopevně věří.⁵⁵

Co se nápojů týče, vyhrává jednoznačně čaj. Příprava a pití čaje, je považována za společenskou záležitost. Servírování čaje patří mezi rituály a obřady. Čaj si žádá čas. Čas na přípravu, na přemýšlení o něm, na povídání o čaji, čas na vychutnání. Pro Vietnamce představuje čaj to stejné, jako pro evropského milovníka vína ty nejvybranější odrůdy. Pro účely pohoštění se používá nejvíce zelený vietnamský čaj, sušený, nebo čerstvý, který se nasype do konvičky tak do poloviny. Potom se spaří horkou vodou, která je v termosce vždy po ruce, aby se voda mohla neustále dolévat. Čaj se nechá vylouhovat, od tří do deseti minut a nalévá se do malých keramických kalíšků. Pije se teplý, nebo studený, ale nikdy se nesladí. Čaj se pije po celý den, místo vody. Velmi oblíbený je také čaj „Lipton“, černý čaj, ten se

---

⁵³ Autorka tento nápoj ochutnala. Chutná jako vynikající koňak, ale má velmi nepříjemný zápach, který přetrvává na jazyku několik dnů po ochutnání. Vietnamci v ČR jej však již nepijí, právě z tohoto důvodu. Nápoj dle nich funguje jako lék a zároveň přebíráte sílu těchto plazů.

⁵⁴ Osobní zkušenost autorky

⁵⁵ Poznámka autorky této práce

podává s cukrem a citronem. Oblíbené jsou i bylinné čaje, které se připravují jako u nás nebo se byliny napěchují do varné konvice, zalijí vodou a nechají se chvíli povařit. Vznikne velmi silný odvar, který se může používat také jako lék.

Kávu Vietnamci pijí tak silnou a sladkou, že by nám po ni slezla sklovina. Pokud konzumují kávu s mlékem, dopřávají si sladké kondenzované. Vietnamci nevaří kávu v konvici, ale přímo na stole, po francouzském způsobu – do šálku se umístí sítko s kávou a přelije se horkou vodou.

Vietnamská kuchyně je velmi zdravá, bohužel dnešní mladá generace Vietnamců ji odmítá. Tím jak se již narodili v Evropě, navštěvují české školky, jsou vychováni českými babičkami, postupně odvykají tradiční stravě. Vietnamci si stěžují, že jejich děti vietnamskou stravu odmítají a dají přednost rohlíku se salámem.⁵⁶ Stolování je naprosto odlišné od našich zvyklostí. Sedí se na zemi v tureckém sedu nebo na patách na rohoži. Jídlo se konzumuje párem jídelních hůlek. Před jídlem se nepřeje dobrá chuť, ale ostatní se zvou k jídlu.⁵⁷ Uprostřed hostiny jsou misky, plné nejrůznějších dobrot a samostatná velká mísa, plná rýže. Kolem má každý svou malou jídelní misku. Nejmladší žena, nebo člen komunity rozdává ostatním jídlo, kdykoli si o to řeknou. Další porci již bere každý sám dle chuti. Kdo je po jídle, musí nechat na misce vždy zbytek jídla. Pokud tak neučiníte, bude si hostitel myslet, že jste se pořádně nenajedli a máte stále hlad, proto vám znovu přidá na talíř další porci. Pokud na misce necháte zbytek rýže a odložíte hůlky, je to signál pro hostitele, že jste dojedli. Po jídle se pije zelený čaj či voda. Hostitelka se může najíst teprve tehdy, pokud jsou všichni syti. Ženy nesedí u jídla s ostatními muži, ale odděleně, protože jídlo je událost, kdy se probírají obchody a jiné důležité záležitosti, o kterém mají právo rozhodovat jen muži. Při slavnostních příležitostech se jídlo musí nejprve předložit na oltář předků, aby se nejprve oni potěšili z hojnosti. Teprve potom se může konzumovat.

Každého patnáctého dne v měsíci lunárního kalendáře a některé další dny, podle buddhistického náboženství, dodržují Vietnamci masitý půst. Jedí veganskou stravu, která je velmi náročná na přípravu, aby byla chutná. Tajemství této kuchyně patří k dědictví vietnamské kultury.

---

⁵⁶ Osobní zkušenost, svědectví českých chův

⁵⁷ Respondent č1. rozhovor zaznamenaný na diktafonu. v příloze

9 VIETNAMSKÁ LITERATURA

Není nic nelogického, že se vietnamská literatura psala hlavně čínsky. Klasická čínština byla považována za jazyk vzdělaných, podobně jako v Evropě latina. Nejstarší literární díla, která jsou napsaná v čínštině, pochází z 11. Století. Čínský jazyk měl v té době již pevnou pozici, protože až do roku 939 spadal severní Vietnam pod čínskou administrativní správu.⁵⁸

Čínské texty se však dochovaly jen v podobě tesaných nápisů, protože náročné tropické počasí, zlikvidovalo jakékoli jiné formy zachovaných textů. Tyto nápisy však nelze považovat za literaturu. O nejstarší dochované literatuře můžeme hovořit až s vládou dynastie Ly. Z té doby se zachovaly básně budhistických mnichů, které byly psány čínsky a po vzoru čínské poezie. Čínská kultura určovala formu i náměty vietnamské kultury ještě dlouho. Velkou roli sehrály proudy konfucianismus a buddhismus, ještě z dob čínského područí.

Literatura psaná v klasické čínštině vznikala až od počátku 20. století. Významný politik a myslitel, který je ve Vietnamu uznávaný dodnes, Ho Či Min, napsal své verše z vězení v klasické čínštině ještě ve 40. letech 20. století. Vyšly také v českém překladu.⁵⁹ Klasické čínštině, která měla monopolní působení do 15. století, začalo konkurovat vietnamské písmo, zvané "jižní znaky". Důležitý krok k nástupu vietnamské literatury učinil až učenec Nguyen Trai. Tento učenec patří k významným osobám vietnamských dějin. Nejen jako literát, ale také jako válečný stratég, který přispěl k odchodu čínských okupantů. Přelom 18. a 19. století je považován za zlatý věk vietnamské literatury, je to doba, kdy vznikla nejznámější díla. Próza se začala projevat až ve 20. století. Poezie se u Vietnamců těší dodnes velké oblibě. Za nejznámější a nejslavnější je považován román, psaný ve verších – Kieu. Podle jména hlavní hrdinky. Autorem je Nguyen Zu. Pasáže z tohoto eposu se dodnes učí někteří studenti nazpaměť. Děj byl několikrát ilustrován a motivy se objevují také na

---

⁵⁸ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 41.

⁵⁹ HO, Či Min. *Deník z vězení*. Hluboš: Periskop, 2011. 82 s. Báseň na sobotu; sv. 17. ISBN 978-80-87077-20-7.

tradičních dřevorezbách. Kieu byl přeložen do mnoha jazyků, také z francouzské verze do češtiny.

Je to příběh dívky, která se zamiluje do mladíka, s nímž si slibuje věčnou lásku. Její rodina však upadne do velkých dluhů a dívka aby ji zachránila, svolí k sňatku, který má rodině z finančních problémů pomoci. Ukáže se však, že dívka byla provdána do veřejného domu. Mladá žena chce spáchat sebevraždu, je zoufalá a pokouší se utéct. Pronásleduje ji samé neštěstí a lidé, s nimiž se setkává, ji chtějí jen zneužít a ublížit jí. Nakonec se jí podaří uchýlit do buddhistického kláštera, kde se chce oddat duchovnímu životu. Tam se setká se svou ztracenou láskou Kimem a nakonec i se svou rodinou. Z příběhu vyplývá, že dobré skutky jsou vždy odměněny. Příběh dojíká své čtenáře dodnes. Vietnamská poezie, umění je dost sentimentální. Totéž platí pro vietnamskou populární hudbu, která je pro evropské publikum až kýčovitá a přehnaně rozněžnělá. I v dnešní době žije slovesný folklór ve Vietnamu s daleko větší intenzitou, než u nás. Každý Vietnamec používá stovky přísloví, veršovaných lidových popěveků vyjadřujících lidovou moudrost. Vietnamci ji používají i v denní konverzaci. V lidových verších můžeme najít také bohatou symboliku. Často vyjadřují milostné toužení – motýl sní o květině, loďka o přístavu. Častým motivem je betel a oříšek z arekové palmy. Do listu palmy se zabalí arekový oříšek spolu s vápnem. V kulturním kontextu je to symbol spojení muže a ženy. Při svatebním obřadu dává ženich nevěstě dózu s ořechy. Symbolika se týká také barev. Bílá je barvou pohřební, červená barvou svatební.⁶⁰ S lidovou slovesností souvisí také divadlo. To bylo do 20. století výhradně zpívané. Lidová opera, nebo opereta Cheo, má kořeny už na poč. 2. tisíciletí n. l. Mluvené pasáže přechází do zpěvu. Spolu s tancem, mimikou má i lehce satirický nádech. Také se vyvinula klasická opera, zvaná tuong, ovlivněná čínskou operou. Ta přebrala prvky lidové tvořivosti. Ve 20. století se ve Vietnamu objevila po vzoru Západu i činohra. Velmi originální je vodní loutkové divadlo, kdy loutkovodiči stojí po pás ve vodě. Veřejná představení lze navštívit v Hanoi, avšak je spjata také tradičně s venkovským prostředím.⁶¹

---

⁶⁰ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

⁶¹ ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 46.

10 STUDENTI A UČNI

Za příslušníky vietnamské menšiny v České republice jsou považováni občané ČR hlásící se k vietnamské národnosti a občané, mající v ČR krátkodobý, či trvalý pobyt. V ČR žije přibližně 17 462 občanů České republiky hlásících se k vietnamské národnosti a 61 012 občanů Vietnamu s krátkodobým, či trvalým pobytem. Nejvíce obyvatel hlásících se k vietnamské národnosti žije v Praze a v Karlovarském kraji.⁶²

Příslušníci vietnamské národnosti se dostali do Československa v dobách komunistického režimu. Jednalo se o přizvání těchto obyvatel, kteří pocházeli ze země se stejným politickým přesvědčením. Vietnamská vláda tento program velmi podporovala a sledovala zlepšení pracovní kvalifikace svých občanů.

Ve Vietnamu procházeli učni nejprve 3 – měsíční jazykovou přípravou a další měsíce již v podnicích, kde se měli vyučit. Při složitých a náročných profesích bylo potřeba zachovat tříletý učební plán, jinak šlo dobu zkrátit nebo položit větší důraz na praktický výcvik. Pravidla pro chování a studijní pobyty učňů určovala ambasáda. Ti studenti, kteří vystudovali vysokou školu s červeným diplomem, dostali prodloužený pobyt o 6 měsíců. To se stalo pro studenty velkou motivací k co nejlepším studijním výsledkům. Vidina lepšího výděлку a možnost koupit si šicí stroj, nebo kolo, je hnala do studia. Student nebo učeň bez dobrých výsledků ve studiu byl pod stálou hrozbou odchodu zpět do Vietnamu. Dalším přísným příkazem ambasády bylo, že Vietnamci nesměli chodit ven sami. To platilo do roku 1980. Vietnamci měli dovoleno pohybovat se ve trojicích, severokorejští studenti měli nařizeno chodit ve skupinách po deseti. Systém zákazů ambasáda prosazovala přes vedoucí skupin.⁶³ Vietnamci se nesměli volně stýkat s Vietnamkami. Pokud se měli navštívit na ubytovně, musely být během návštěvy otevřeny dveře nebo musela být přítomna třetí osoba. Po roce 1982 už byly pravidla mírnější. Pokud Vietnamka chodila s Vietnamcem, nesměla s ním otěhotnět.

---

⁶² Český online slovník, který stručně popisuje význam slov od A do Z.[2013-01-10] Dostupné z: <http://slovník.online-clanky.cz/v/strana-16/>.

⁶³ BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*, I. část. In: *Integrace cizinců na území České republiky (Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky č. 1266/2000 a 1260/2001)* AV ČR, Praha 2003.[2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2005040901>.

Pokud se tak stalo, znamenalo to okamžitý návrat zpět do vlasti. Studenti nesměli nosit dlouhé vlasy, džínové košile, nebo jiné západní oblečení.

10.1 Podmínky vietnamských pracovníků v ČSSR

Ze smluv mezi Vietnamem a ČSSR vyplývaly pro každého vietnamského imigranta určité nároky. Každý Vietnamec dostal po příjezdu do ČSSR zimní oblečení v hodnotě 2400 Kčs a zálohu na mzdu 900 Kčs, která byla splatná do jednoho roku. Z letiště odjeli dělníci do ubytoven daných závodů, kde měli pracovat. Učňové šli do jazykových středisek. Dělník absolvoval kurz češtiny po dobu tří měsíců. Pravidelně docházel také na zdravotní prohlídky, školil se a seznamoval s pracovním prostředím. Jakmile dělník nastoupil do pracovního procesu, zaměstnavatel musel přebrat za zaměstnance určité závazky.⁶⁴ Továrny poskytovaly ubytování za nízkou finanční úhradu – max. 50 Kč za měsíc.

Stravování po celý týden i včetně víkendů. Každá ubytovna musela být vybavena kuchyňskou linkou, pro případy, že by se dělníci nemohli dobře adaptovat na českou stravu. Mzda byla dle dohod a v prvních třech měsících byla minimálně 1000 Kčs. Dovolená se vietnamskému dělníkovi vypočítávala tak, jakoby pracoval od 18 – ti let. Pokud chtěl po dobu dovolené dělník odcestovat domů, musel mít odpracováno v Československu nejméně dva roky. Možnost platila pouze pro ženaté. V tomto případě československá strana uhradila zpáteční cestu z Hanoje. Československý závod poskytoval dva měsíce neplaceného volna. Po ukončení čtyřletého pracovního pobytu, si každý mohl dovézt zboží v hodnotě 50% svého celkového čistého výdělku. Podnik kryl náklady na přepravu zboží do Vietnamu a taky byl povinen obstarat bednu, do které si bylo možno uložit věci, určené k převozu. Později bylo nutno zpřísnit celní předpisy. Omezení platilo na množství jízdních kol, mopedů, šicích strojů. Když se suma, vynaložená československou stranou na pracovní pobyt jednoho Vietnamce, násobila, jejich počty byly na první pohled velké částky. V osmdesátých létech se o těchto částkách často diskutovalo na veřejnosti. *„Diskuse o výhodách a ztrátách pro Československo tehdy musely a musí i dnes dojít k hlavnímu závěru, že mnohé československé závody plnily*

---

⁶⁴ BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*, I. část. In: *Integrace cizinců na území České republiky*. Praha 2003.[2013-01-10] Dostupné z: http://cizinci.mpsv.cz/files/clanky/107/vietnamska_etnika.pdf

*výrobní plány za vydatné pomoci vietnamských dělníků a některé by se dokonce bez Vietnamců ani neobešly.*⁶⁵

---

⁶⁵ BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*, I. část. In: *Integrace cizinců na území České republiky*. Praha 2003.[2013-01-10] Dostupné z: http://cizinci.mpsv.cz/files/clanky/107/vietnamska_etnika.pdf

11 PRAKTICKÁ ČÁST

Cíl výzkumu: Analyzovat a porovnat rozdíly ve vietnamské kultuře. Odpovědět na otázku, zda občané České republiky znají vietnamské tradice. Jestli Vietnamci dodržují naše tradice a svátky.

Hypotéza č. 1: Češi znají Vietnamce a jejich kulturu.

Hypotéza č. 2: Vietnamci žijící v České republice dodržují naše tradice.

Hypotéza č. 3: České babičky hlídající vietnamské děti vycházejí dobře s jejich rodiči.

Hypotéza č. 4: Vietnamská a česká kultura má hodně podobných prvků.

Sledované vzorky: příslušníci vietnamské komunity na severní Moravě, chůvy vietnamských dětí, 101 zaměstnanců obchodní firmy Démos trade a.s., ve věku od 22 do 60 let se středoškolským a vysokoškolským vzděláním.

Časová organizace výzkumu: V březnu 2012, proběhly rozhovory s českými chůvami vietnamských dětí. V dubnu 2012 autorka prováděla rozhovor se zástupcem vietnamské komunity na severní Moravě. Rozhovor byl nahráván se svolením respondenta na diktafon. Autorka si k němu dělala ještě vlastní poznámky a vstupovala do rozhovoru. V květnu 2012 se znovu sešla se všemi sedmi respondenty a zaznamenávala jejich odpovědi na papír. Respondenti jsou ve věku od 43 do 53 let. Respondenty je možno zařadit do bohatší sociální vrstvy. Všichni mají buď české občanství, nebo trvalý pobyt. Většina si nepřála být nahrávána na diktafon. Průběžně probíhala elektronická i telefonická konzultace s respondenty až do ledna 2013. Na začátku ledna 2013 sestavila autorka anketu, ve které mělo 101 respondentů označit správnou odpověď, aby se prověřilo, zda znají vietnamské tradice. Na konci února 2013 proběhlo vyhodnocení ankety.

Výzkumná metodika: osobní rozhovory, dotazníky, anketa, volné rozhovory, telefonické a elektronické konzultace s Vietnamci, osobní zkušenost. Informace autorka získala pomocí osobního rozhovoru, který nahrávala na diktafon. Dále čerpala z odborných knih, zabývajících se vietnamskou problematikou, telefonických a elektronických konzultací s Vietnamci, osobními pohovory s nimi. Všichni dostali stejné otázky a měli na ně odpovídat dle své zkušenosti. Jednou z hlavních metod při sběru dat bylo dotazování. Polo strukturovaný rozhovor je výbornou metodou k získávání informací, kdy je potřeba předem připravit otázky a témata, na které respondenti odpovídají. Nevstupuje se jim do hovoru, aby nebyla přerušena jejich

myšlenková posloupnost. Pokud se dotazovaní odchyľují od tématu, je potřeba je navést zpět.

Další velmi užitečnou metodou, která byla použita, je metoda kvalitativního šetření - zúčastněné pozorování. „*Pozorování můžeme rozděľovat na různé typy: zúčastněné, nezúčastněné, skryté a otevřené*“.⁶⁶ Pozorování bylo otevřené, respondenti byli informováni o této činnosti. Byla použita také metoda nezúčastněného pozorování, kdy nebylo potřeba se zapojit do situace a jen sledovat rituál před podáváním jídla. Rodina zapálila svíčky před oltářem předků a modlila se ke svým zesnulým příbuzným.

Při výzkumu byla uplatněna metoda „sněhové koule“⁶⁷, kdy dotázaný respondent odkázal na svědectví české vychovatelky vietnamských dětí, která dostala několik otázek týkajících se výchovy, prostředí a rodičů vietnamských dětí. Ta doporučila ještě další tři své známé, které také vietnamské děti hlídaly.

Dotazy byly směřovány především na vztahy mezi rodiči dětí a „českými babičkami“. Jestli mezi nimi funguje důvěra a zda mají mezi sebou vztahy přátelské nebo spíše na pracovní úrovni. Jak vnímají vietnamské děti tyto české babičky, zda k nim umí přilnout.

Jakou stravu podávají české babičky vietnamským dětem. Zda vietnamské děti umí mluvit nejen česky, ale i vietnamsky. Jak často děti navštěvují své prarodiče ve Vietnamu.

Všechny uvedly, že se svými svěřenci mají vztah spíše jako babička – vnuk. Rodiče dětí se k nim chovají stejně jako ke skutečným prarodičům, zvou je na společné oslavy a chovají k nim velkou úctu, respekt a vedou k tomu také své potomky.

Také se shodly na tom, že děti jsou zvyklé spíše na českou stravu, což jejich rodiče špatně nesou. Naopak děti umí obstojně vietnamsky, i když se již narodily v ČR. „*Děti, které se již odmala učí ve dvou jazycích, se později mnohem lépe vypořádají se situacemi, kdy je potřeba plynule přecházet z jednoho jazyka do druhého*“.⁶⁸

---

⁶⁶ HUK, Jaroslav. *Mediální publikum a výzkum veřejného mínění*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2007. 112s. ISBN 978-80-86723-24-2. s. 15.

⁶⁷ prof. PhDr. Rudolf Kohoutek. CSc (Metoda sněhové koule (snowballing) začíná tím, že např. zkoumané osoby dostanou individuální čas k promyšlení daného tématu a potom o něm ve skupinách diskutují. Nejdřív ve dvojici, poté ve čtveřici, a to až do doby, kdy se vytvoří celá skupina, též technika či strategie nabalování sněhové koule)
<http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/metoda-sněhové-koule>

⁶⁸ ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. Vyd. 1. Praha: Cargo, 2001. 156 s. Mikros; sv. 1. ISBN 80-902952-1-5. s. 104.

„Z praktického hlediska mají takoví jedinci - dvou a vícejazyční, přístup k daleko většímu objemu informací a vědomostí, než mají jednojazyční, mají větší množství znalostí, jazykových i jiných, chápou lépe různé sémantické asociace, a protože jsou zvyklí střídat jazyky a modely myšlení, je jejich intelekt flexibilnější. Jsou méně rigidní, pokud jde o vlastní postoje a tolerantnější, tj. méně nepřátelští a naopak i méně defenzivní vůči neznámému než jednojazyční jedinci.“⁶⁹

Jejich rodiče si na skutečnosti, aby se jejich děti domluvily vietnamským jazykem, velmi zakládají. Z jejich výpovědí také vyplývá, že ve vietnamské rodině jsou kladeny příliš velké nároky na vzdělání a rodina nelituje vysokých finančních prostředků na jejich realizaci. Také se shodly na tom, že rodiče nemají moc času se dětem věnovat a proto se na jejich výchově české babičky podílejí značnou částí.

Potvrdily, že si na ně děti zvykly až se zarážející lehkostí a samozřejmostí se sžily s novým domovem. U svých babiček tráví většinu části týdne, domů si je rodiče berou na víkendy, nebo někdy jednou v týdnu po škole. Do Vietnamu za svými příbuznými jezdí, až když začnou děti chodit do školy. Málokterá rodina s sebou bere do Vietnamu děti v kojeneckém věku. Není se čemu divit, let trvá s přestupem někdy i dva dny. Kojenec cestuje do Vietnamu jedině tehdy, pokud si to prarodiče výslovně přejí, nebo pokud jsou ve špatném zdravotním stavu a hrozí, že by své vnouče už nemuseli vidět nikdy.

Chůvy také potvrdily, o kolik jsou tyto „banánové děti“ klidnější, pokornější a poslušnější na rozdíl od českých. Jeví se i nápadně bystřejší a vnímavější v učení. Rodiče jsou na své děti náležitě pyšní, až zbytečně moc je zahrnují drahými hračkami, ale na druhou stranu neexistuje, že by vietnamská maminka seděla s dítětem dopoledne na pískovišti, nebo s ním byla na houpačkách v parku. Přesto mají k rodičům velmi vřelý vztah. Jezdění po parcích a pískovištích obstarávají babičky, které jsou za to placené, protože vietnamské maminky sedí na tržnicích, nebo v kamenných obchodech.

Vietnamské děti, i když mají spousty českých kamarádů, drží pospolu v rámci komunity a scházejí se u někoho doma i s rodiči, kde si malí hrají odděleně od dospělých, muži se baví mezi sebou, ženy do jejich hovoru nezasahují.

---

⁶⁹ ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. Vyd. 1. Praha: Cargo, 2001. 156 s. Mikros; sv. 1. ISBN 80-902952-1-5. s. 59.

12 ROZHOVORY S INFORMANTY

V této části je převyprávěn rozhovor v jeho téměř plném znění. Tento osobní rozhovor, byl částečně analyzován při přepisování.

„Je však možno přihlídnout k názoru, že údaje by se neměly analyzovat vůbec, protože úkolem badatele je spíše údaje shromažďovat a prezentovat je tak, že informátoři mluví sami za sebe.“⁷⁰

V tomto osobním rozhovoru, který byl nahráván na diktafon, se autorka zaměřila na otázku, zda přesun do naprosto odlišné země, kultury a prostředí, odloučení od rodin, bylo pro mladé Vietnamce stresující. Jaké měli první dojmy z České republiky a zda se jim nakonec povedlo uplatnit v naší zemi. Na severní Moravě byl vybrán vzorek sedmi respondentů, kterým byly položeny stejné otázky. Na diktafon však odpovídal pouze jeden z nich, jejich“ boss“ – jak mu všichni říkají. Ostatní odpovídali na otázky a autorka si je zapisovala, někteří uměli česky výborně, ale některým bylo potřeba překládat. Odpovídali respondenti ve věku od 43 do 53 let.

Výzkumné otázky

- 1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?
- 2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?
- 3/ Jak dlouho žijete v ČR?
- 4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?
- 5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?
- 6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?
- 7/ Dodržujete české tradice? Jaké?
- 8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?
- 9/ Jaké jídlo upřednostňujete?
- 10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?
- 11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby?

---

⁷⁰ STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. 196 s. SCAN; 2. ISBN 80-85834-60-X. s. 13.

12.1 Respondent č. 1

Tomáš, Vietnamec 49 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh:

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

Do České republiky přijel v roce 1982. V rámci RVHP, se někteří hlásili i do Ruska. Bylo mu 20 let. Na učilišti ve Vietnamu, kde se učili jako opraváři automobilů a strojů, vybírali učně, kteří odcestují do zahraničí. Ve Vietnamu byla velká bída, proto o pobyt v zahraničí jevil každý veliký zájem. Chtěli vycestovat do Ameriky, ale to nebylo možné. Šance byla jet do zemí Evropy. Do Ameriky někteří emigrovali v roce 1975 pouze z politických důvodů. Ze severního Vietnamu se dalo vycestovat jen do zemí Evropy. Celá rodina mu to velmi přála, gratulovala k velkému úspěchu a držela palce.

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Hlavním důvodem příjezdu do České republiky bylo zvýšení životní úrovně, protože ve Vietnamu byla bída.

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

V České republice žije 31 let.

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Se ženou často přemýšlí o tom, že na stáří by se vrátili do Vietnamu, protože tam mají velký dům po rodičích. Ale myslí si, že se tento sen spíše už nikdy neuskuteční.

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Dostali ve Vietnamu teplé boty a tašku a měsíc před odletem byli v centru pro přípravu na vycestování do ČR. Byli informováni o životě a zvycích v České republice. Po příjezdu do Česka, venku sněžilo, viděli poprvé sníh a radostně po něm běhali bosí. Měli jednoznačně pocit, že jdou do lepšího života a byli šťastní. Velmi je překvapily pokoje, které byly vymalovány bíle a čistá běloučká prostěradla, trochu jako v nemocnici. Taková čistota jej zarazila. Ve Vietnamu je hygiena na mnohem horší úrovni. Byly Vánoce, k večeři dostali bramborový salát a řízek. Poprvé v životě slavili tento český svátek. Překvapily je obrovské porce na jednom talíři. Ve Vietnamu byli zvyklí, že si každý bere ze stolu různé druhy pokrmů, po malých množstvích. Jídlo jim

velmi chutnalo, ačkoli se odlišovalo značně od jejich kuchyně a na talíři nezbylo vůbec nic. Ačkoli ve Vietnamu je zvykem na talíři vždy trochu nechat. Dárky nedostali žádné. Vánoce se slaví jen v Jižním Vietnamu, v Severním ne. Viděli také poprvé v životě český film. Po měsíční jazykové přípravě uměli říct akorát fráze: „Dobrý den“, „Kde je tady záchod“, „Děkuji“, „Prosím“. Nejtěžší slovo, skoro nenaučitelné, bylo: „Československá socialistická republika“. V Písku pokračovali ve studiu českého jazyka a potom šli do Kopřivnice, kde se učili na odborném učilišti pro Tatru Kopřivnici. Práce se jim líbila a připadala jim lehká. Nepociťují žádný stesk po Vietnamu. Měli mezi sebou velmi přátelské vztahy a vzájemně si pomáhali. Kde koupit dopisní papír, obálky, atd..

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Na ubytovně měli své oltáře a tradice museli dodržovat. Měli místo, kterému se říká „bandha“ – někdo měl dvě i více takových míst. Zde umístili misku, vonné tyčinky, fotky mrtvých – otec, maminka. Pravidelně k jejich fotkám na oltář dávali ovoce, květiny, vůně, pálili vonné tyčinky. Vietnamské rodiny tento zvyk dodržují vždy 1. a 15. v měsíci. Dále dodržují Výročí smrti v rodině. Pálí symbolické peníze. Spálí oblečení – vystřihnuté z papíru, boty – dá se koupit ve Vietnamu. „Hauma“ – ruční práce, věci z papíru - auto, koně, peníze, jídlo..atd. Vozili si je do Česka. Nejideálnější by bylo, kdyby se rituálu zúčastnila celá rodina. Pokud byli od nich odloučeni, snažili se tyto tradice dodržovat i odděleně. Na jižním Vietnamu. Nechávací rakev doma 3 dny. A modlí se u ní. Slaví Vietnamský lunární rok.

7/ Dodržujete české tradice? Jaké?

Z českých tradic dodržuje Vánoce, Silvestr, svátky podle českého kalendáře, tak jak se podle intonace přejmenovali českými jmény a narozeniny. V současné době v Hanoi již mladí lidé slaví po vzoru západu také svátky: Valentýn, Silvestr, MDŽ - vietnamský den ženy - 20. října.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Do Vietnamu jezdí 2x do roka. Pokud se děje něco v rodině, musí jet častěji.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

S rodinou vaří pouze vietnamskou kuchyni. Zvykl si na českou stravu. Jeho děti, které se narodily v České republice, preferují výhradně českou stravu. Každý druh pokrmu

na jeden talíř. Všichni ochutnávají. Každý nemá svoji porci, jako je to zvykem u nás. Kdo chce, tak si vezme. U jídla se nepřeje – „*dobrou chut*“. Jeden druhého prosí, aby začal jíst. Mladý staršího, děti prosí své rodiče, aby jedli...zvou je na jídlo. „*Prosím, dejte si, jezte*.“ Pokud všichni sedí u stolu a matka ještě něco připravuje v kuchyni, nesmí se začít jíst bez ní a také to platí pro situace, kdy někdo ze starších u stolu chybí. Na děti se však čekat nemusí. U jídla se mluví. Pouze nevěsta nesmí ve svatební den u jídla promluvit vůbec. Ženy již mohou sedět mezi muži. V minulosti musely být odděleny. Avšak starší ženy tento zvyk dodržují stále. V Jižním Vietnamu se již sedí za stolem, nikoli na zemi. V severním Vietnamu se při stolování sedí na zemi. Jídlo se podává vždy oběma rukama!! Ovoce na mísu a vlastně cokoli když někomu podáváte, musíte zásadně oběma rukama. V opačném případě to je projevem neslušnosti

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Pokud někdo z rodiny zemře, ve Vietnamu byl donedávna zvyk, že rakev zůstává tři dny doma. Rodina klečí kolem rakve, která je položena na stolíku a modlí se. Se zesnulým se přicházejí rozloučit kamarádi a známí. Kolem rakve jsou zapáleny svíčky a přátelé včetně rodiny dávají do rakve symbolické peníze a pálí vonné tyčinky. Věří v posmrtný život. Nyní, kvůli hygienickému riziku, zkrátily čas pobytu nebožtíka doma, na jeden až dva dny.

Malé děti vykají rodičům. Žena musí vykat manželovi, zatímco manžel ženě tyká. Vždy starší osoba mladší tyká. Zatímco mladší musí vždy vykat. Je to projevem úcty. Pokud se baví česky, normálně si všichni mezi sebou tykají. To se dodržuje i mezi sourozenci v raném věku - pokud není vykání – není kultura. Pouze v případě hádky, jdou pravidla stranou a tykají si všichni se všemi. To může tykat i manželka svému muži ... ale je spousta párů, které vykání dodržují za každých okolností.

Mezi sebou mají přátelské vztahy a navzájem si pomáhají. Mladší poslouchají starší. Automaticky mají k sobě úctu. Pokud se koná nějaká oslava, zapojí se do ní všichni. Zvolí se organizátoři.

Jako velký rozdíl vnímají naše vztahy k rodičům a jejich umísťování do domovů důchodců. V jejich kultuře je naprosto nemyslitelné a stále tomu nemohou uvěřit, že se tomu tak u nás děje. V minulém století po svatební noci tchýně kontroluje, zda nevěsta byla panna. Důkaz o tom měla podat kapka krve na prostěradle. Mohlo se stát, že pokud nevěsta neprošla tchýniným schválením, byla z ní rázem „vrácená nevěsta“. Nyní již nic takového neexistuje. Nyní může být i těhotná před svatbou.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby.

Po škole pracovali v Tatře Kopřivnice. Za práci dostávali velmi málo peněz. Jakmile jim vypršela platnost smlouvy, měli povinnost odcestovat zpět domů. Někteří se museli neprodleně vrátit do Vietnamu. Po sametové revoluci jim bylo umožněno podnikání. Vyřídili si živnostenský list - Nákup a prodej zboží. Žádali o povolení k pobytu za účelem podnikání. Dostali průkaz k pobytu. Ti, kteří tady mohli zůstat, se museli oženit s Čechem nebo Češkou, aby dostali povolení k dlouhodobému pobytu po dobu pěti let. Poté mohli dostat trvalý pobyt a nakonec občanství. Pokud měli České občanství a Český pas, mohli si koupit nemovitost. Další rovinou, do které se promítá subjektivní ztotožnění s českou společností, je snaha migrantů o získání českého občanství. V současné době o ně žádá velmi malá část Vietnamců, přestože splňují podmínky k jeho udělení – každoročně se jedná o 40 až 50 nově nabytých občanství. Lze se ptát, nakolik je tento fakt důsledkem malé ochoty státních úřadů udělovat Vietnamcům status českých občanů.⁷¹ Po revoluci se v podnikání velmi dařilo. Neodváděly se daně.

Pracovali tvrdě, vstávali ve 2 ráno, jeli pro zboží, postavili se stánky.

Pracovalo se 7 dnů v týdnu, 30 dnů v měsíci. Neexistoval odpočinek.

Aby mohl v České republice zůstat, uvažoval o sňatku s Češkou. V Tesle Rožnov poznal svoji budoucí ženu, která tam pracovala. Byli dlouho jen přáteli. Na první dovolené doma, ve Vietnamu, oznámil otci, že se domů nevrátí. Otec jeho rozhodnutí přivítal a schválil. Maminka v té době již nežila.

Se svou budoucí ženou začali mít partnerský vztah. Chodili spolu 4 roky a poté se vzali. Za rok po svatbě se jim narodila první dcera Michaela a později za jedenáct let druhá Helena.

Ačkoli tvrdí, že rozvody již normálně existují a běžně probíhají, nikdo z jeho známých ve Vietnamu, ani v Česku se nerozvedl.

12.2 Respondent č. 2

ÁJ, Vietnamec 53 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

---

⁷¹ RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert a HOFÍREK, Ondřej. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 309 s. Studie; sv. 60. ISBN 978-80-7419-023-0. s. 196

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

Do České republiky přijel v roce 1981.

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Zvýšení životní úrovně, materiální pomoc pro rodinu ve Vietnamu. Dostal se do České republiky v rámci RVHP. Vyučil se, na SOU Tatra Kopřivnice.

3/ Jak dlouho žijete v České republice?

31 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Chci zůstat natrvalo, mám české občanství.

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Bylo mu velmi smutno po rodině, ale v České republice se mu líbilo.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Vietnamské tradice dodržuje. Nejvíce si potrpí na oslavy Vietnamského Lunárního roku a musí dodržovat den úmrtí a svátek 7. dne.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Do Vietnamu jezdí asi jednou za 2 roky.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Upřednostňuje české jídlo, nejraději má „knedlo, vepřo, zelo“.

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

V ČR tančí na svatbě tchán s nevěstou a tchýně s ženichem. Ve Vietnamu to absolutně neexistuje, bylo by to neslušné.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby.

Po vystudování učiliště se živil prodejem oblečení na burzách. Po té, co si vyřídil živnostenský list. Kamarádi, kteří na tom byli trochu lépe, mu půjčili peníze do začátku. Žádal o povolení, aby mohl zůstat na území ČR za účelem podnikání. Poté

se zamiloval do Češky, se kterou se oženil a měl syna. Dostal pracovní povolení po dobu 5 let. Poté od něj jeho žena odešla k jinému muži.

V podnikání se mu velmi dařilo. Koupil si nemovitosti, které využívá k pronájmu.

Později se oženil s ženou vietnamské národnosti, která je vdova s postiženým synem, o něhož se společně starají. Manželství s Vietnamkou funguje mnohem lépe než s Češkou. Mají stejné názory na život. Nyní je soukromý podnikatel, postavil dům a daří se mu velmi dobře.

12.3 Respondent č. 3

Roman, Vietnamec 52 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

1980

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Pomoc rodině ve finančních záležitostech.

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

32 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Chci zůstat v ČR, mám české občanství.

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Velmi se mu stýskalo po rodině a po Vietnamu. Začátky byly moc těžké, zvláště český jazyk.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Dodržuje veškeré vietnamské svátky a hlavně jí pouze vietnamskou kuchyni, která je mnohem zdravější, než česká.

7/ Dodržujete české tradice?

Ano, po práci chodí na pivo. Slaví s dětmi narozeniny, Vánoce i Velikonoce.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Do Vietnamu jezdíme 2x do roka.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Upřednostňuje výhradně vietnamské.

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Největší rozdíl vnímá v úctě k rodičům. Neexistuje, aby prarodiče dali do domova důchodců a prodali jejich rodný dům za jejich života. Velký rozdíl je ve vykání v rodině ve Vietnamu a tykání mezi členy rodiny v České republice. Tykání ve Vietnamu je projev naprosté neúcty a nepřipustné.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby.

Po vystudování učiliště se živil prodejem oblečení na burzách. Po té, co si vyřídil živnostenský list. Kamarádi, kteří na tom byli trochu lépe, mu půjčili peníze do začátku. Žádal povolení, aby mohl zůstat na území ČR za účelem podnikání. Poté se setkává se svojí budoucí ženou, taky Vietnamkou. Nyní je podnikatel v realitách. Bydlí v Praze, postavil dům, má několik aut.

12.4 Respondent č. 4

Michal, Vietnamec 49 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

1982

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Učeň – SOU Tatra Kopřivnice

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

30 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Chtějí s manželkou zůstat v ČR, oba mají české občanství

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Kamarádi mu velmi pomohli v začátcích, bez nich by bylo vše mnohem obtížnější a složitější. V České republice se mu velmi líbilo, bylo veselo, a po domově se mu nestýskalo.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Jí výhradně vietnamské jídlo a pití, dodržuje vykání v rodině.

7/ Dodržujete české tradice? Jaké?

Slaví narozeniny dětí, vánoce, velikonoce. Po práci chodí na pivo.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Za rodinou jezdí jednou za 2 roky.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Smažený řízek a bramborový salát, ale má rád i maso z psa, který je ve Vietnamu chován výhradně na maso.

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Tvrdí, že ve Vietnamu 90% žen nekouří a nepije alkoholické nápoje, je pro něj velmi odpudivé, když v České republice jsou ženy vulgární, pijí alkohol a nechovají se jako ženy.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby

Po vystudování učiliště se živil prodejem oblečení na burzách. Po té, co si vyřídil živnostenský list. Kamarádi, kteří na tom byli trochu lépe, mu půjčili peníze do začátku. Žádal povolení, aby mohl zůstat na území ČR za účelem podnikání. Nyní je soukromý podnikatel. Oženil se, má dva syny. Žije v Praze, postavil tam dům. V podnikání se mu velmi daří.

12.5 Respondent č. 5

Mário, Vietnavec 53 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

1980

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Byl učeň ZTS – Martin na Slovensku, zvýšení životní úrovně svojí rodiny

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

33 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Má se ženou trvalé povolení k pobytu, ale ještě není rozhodnut, zda zůstane.

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Velmi se mu v České republice líbilo, nepociťoval stesk po domovu.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Vaří vietnamské jídlo každý den, slaví den úmrtí, obětuje předkům, dodržuje svátek 7. dne, svátek 1. a 15. dne zapaluje vonné tyčinky a modlí se

7/ Dodržujete české tradice? Jaké?

Slaví Vánoce, Velikonoce, narozeniny, svátky, chodí na pivo.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Jednou za 3 roky.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Neupřednostňuje ani vietnamské, ani české jídlo. Jím jen to, co je chutné. Například psí maso

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Ve Vietnamu je muž hlavou rodiny, v České republice je to naopak.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby

Odjel se vyučit do České republiky, aby vydělal nějaké peníze a pomohl rodině ve Vietnamu, která měla bídu a málo peněz. Po ukončení studia na učňovském středisku. Žádal o povolení k pobytu za účelem podnikání. Je ženatý, má 2 dcery. Bydlí v Kopřivnici, vlastní třípokojevý byt, má auto. Živí se prodejem oděvů.

12.6 Respondent č. 6

Zum, Vietnamka 43 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

2000

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Za účelem sloučení rodiny

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

Skoro 13 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

Chce natrvalo zůstat s rodinou v ČR

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Velmi se jí stýskalo po rodině ve Vietnamu.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Ano pečlivě dodržuje všechny vietnamské tradice.

7/ Dodržujete české tradice? Jaké?

Ano slaví Vánoce, Velikonoce, narozeniny dětí, svátky dětí, Silvestr.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Jednou za 3 roky.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Výhradně vietnamské. Konzumuje psí maso, které si dováží z Vietnamu, kde chovají speciální rasu psa, která je pouze k jídlu.

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Ve Vietnamu slaví pouze výročí úmrtí, v České republice pouze narozeniny.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby

Přijela „na pozvání“ za svým manželem, kterého jsem si vzala ve Vietnamu. Nyní mu pomáhám v podnikání, mám s ním 2 děti.

12.7 Respondent č. 7

Petr, Vietnamec 51 let, trvalý pobyt na území ČR

Životní příběh

1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?

2001

2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?

Podnikání, zvýšení životní úrovně své rodiny

3/ Jak dlouho žijete v ČR?

12 let

4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?

V České republice nechce zůstat, jeho žena s dětma žije ve Vietnamu.

5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?

Má již v ČR švagra, zvykl si velmi rychle, v ČR se mu líbilo.

6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?

Dodržuje všechny vietnamské tradice. Doma je taky hlavou rodiny.

7/ Dodržujete české tradice? Jaké?

Ano slaví Vánoce, narozeniny, svátky, Silvestr, Velikonoce.

8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?

Jezdí za ženou a dětmi jednou za 5 let.

9/ Jaké jídlo upřednostňujete?

Výhradně vietnamské. Jí i psí maso, které pašuje z Vietnamu.

10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

Rozdílné řešení rodinných vztahů.

11/ Ve zkratce popište svůj pobyt na území České republiky do současné doby

Přijel na pozvání svého švagra / bratr mé ženy/, abych finančně pomohl své rodině a rodině mé ženy. Ve Vietnamu mají málo peněz, proto musel odjet za prací. Až našetří dost peněz, vrátí se domů ke své ženě a rodičům.

Z těchto dotazníků překvapivě vyplývá, že přestěhování se do nové země a kultury, je značně stresovou záležitostí, ale všech sedm respondentů potvrdilo, že se jim v České republice líbilo, rychle si tady zvykli a čtyřem se po domově nestýskalo vůbec. Shodli se také na tom, že očekávali zvýšení své životní úrovně a taky jejich rodin ve Vietnamu. „*Lidé však opouštějí svou rodnou zem na delší dobu, za lepšími finančními podmínkami, za vzděláním, za větším pocitem bezpečí, kvůli záchraně vlastního života*“.⁷²

Z dotazníků je taky patrné, že se všem povedlo poměrně dobře uplatnit. Mají vlastní byty, domy, auta, daří se jim v podnikání. K tomu jim značně pomohly porevoluční roky, kdy byla doba k podnikání taky značně nakloněna.

---

⁷² ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 11.

Taky je poměrně dobře vidět, že sice dodržují své tradice, ale nebrání se oslavám našich svátků a dodržování našich tradic. Což dělají hlavně kvůli svým dětem, které se již narodily tady.

Je pravdou, že všichni zkoumaní respondenti žijí v České republice již dlouho, mají zde trvalý pobyt a někteří i české státní občanství. Všichni respondenti spadají do bohatší vrstvy. Mají postavené domy, vlastní byty, auta. V České republice se jim líbí, přestože mají pocit, že by měli zemřít v rodné zemi. Jak někteří potvrdili, domů se již natrvalo nevrátí. Jejich domov je nyní tady.

13 ANKETA - GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝZKUMU

Poslední metodou výzkumu byla zvolena anketa, která měla za úkol zjistit, zda Češi vědí něco o vietnamské kultuře. Průzkum byl prováděn od 1. ledna 2013 – do 17. února 2013. Anketa byla prováděna elektronicky. Některé dotazníky respondenti vypisovali přímo. Průzkum se uskutečnil v obchodní firmě Démos trade a.s., v Ostravě a v Praze. Odpovídalo celkem 101 respondentů, kdy věková hranice byla od 22 – do 60 let. Cílem ankety bylo zjistit, zda víme něco o Vietnamských tradicích a jestli mezi Vietnamci máme přátele.

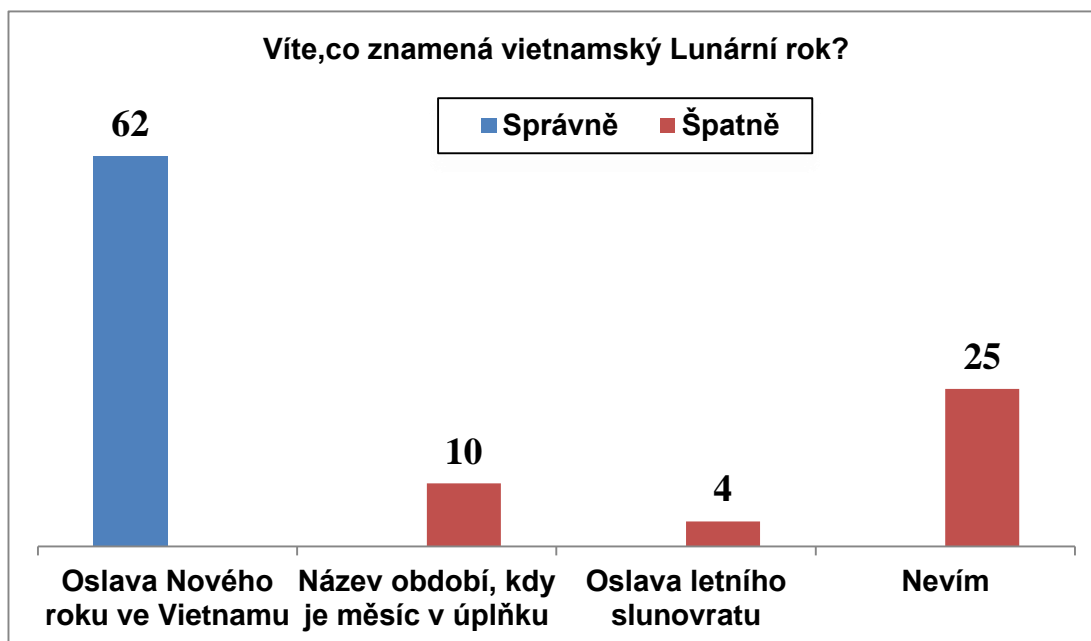
Byl zvolen jednoduchý test, který obsahoval sedm otázek, kde byly vždy tři odpovědi chybné a jedna správná. Respondenti označili správnou odpověď. Na konci ankety popsali dvěma slovy, co je napadne, když se řekne „Vietnamec“ a zda mají mezi nimi přátele, známé.

Je zajímavé, že každý respondent dopsal pod anketu ještě svou poznámku. Většinou se týkala toho, že o takových tradicích nikdy neslyšeli a s odpovědí si neuměli poradit. Zároveň se zajímali o vyhodnocení správných otázek. Někteří po odeslání testu, hledali na internetu články o Vietnamcích. Poté napsali, že by si rádi tuto bakalářskou práci přečetli, protože je anketa zaujala.

Otázka č. 1: Víte, co znamená vietnamský Lunární rok?

Celkový počet oslovených respondentů 101

Graf 1: Víte, co znamená vietnamský Lunární rok?

Zdroj: vlastní šetření

Popis grafu: 62 respondentů odpovědělo správně, protože se o vietnamském novém roce mluví v televizi a píše v tisku.

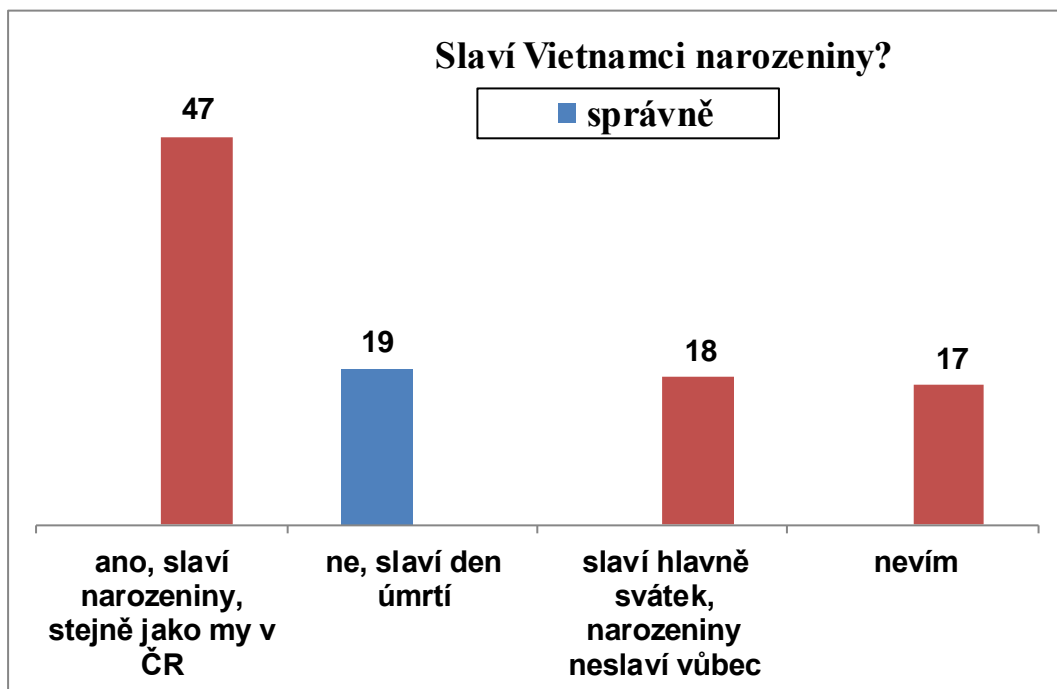
Tabulka 1: Víte, co znamená vietnamský Lunární rok?

Víte, co znamená vietnamský Lunární rok?	správně	špatně
oslava Nového roku ve Vietnamu	62	
název období, kdy je měsíc v úplňku		10
oslava letního slunovratu		4
nevím		25

Zdroj: vlastní šetření

13.1 Otázka č. 2: Slaví Vietnamci narozeniny?

Graf 2: Slaví Vietnamci narozeniny?

Zdroj: vlastní šetření

Popis grafu: Na tuto otázku odpovědělo správně nejméně respondentů.

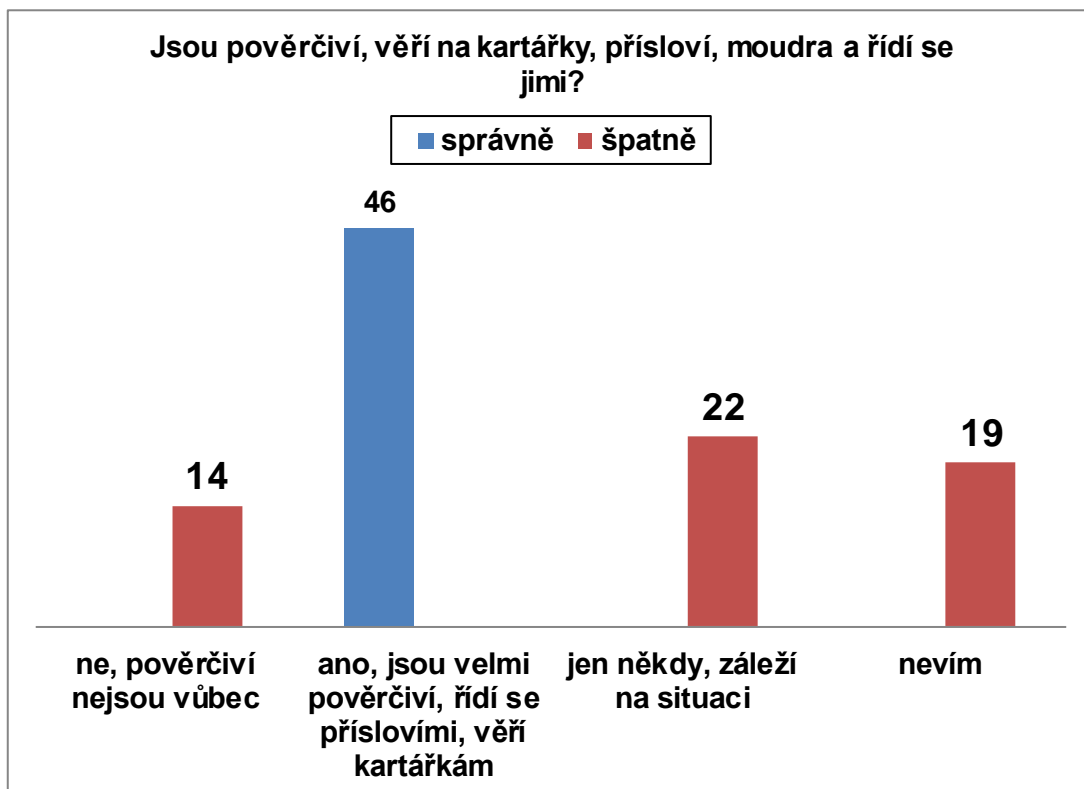
Tabulka 2: Slaví Vietnamci narozeniny?

Slaví Vietnamci narozeniny?		
	správně	špatně
ano, slaví narozeniny, stejně jako my v ČR		47
ne, slaví den úmrtí	19	
slaví hlavně svátek, narozeniny neslaví vůbec		18
nevím		17

Zdroj: vlastní šetření

13.2 Otázka č. 3: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Graf 3: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Zdroj: vlastní šetření

Popis grafu: Druhá otázka, ve které nejvíce respondentů odpovědělo správně.

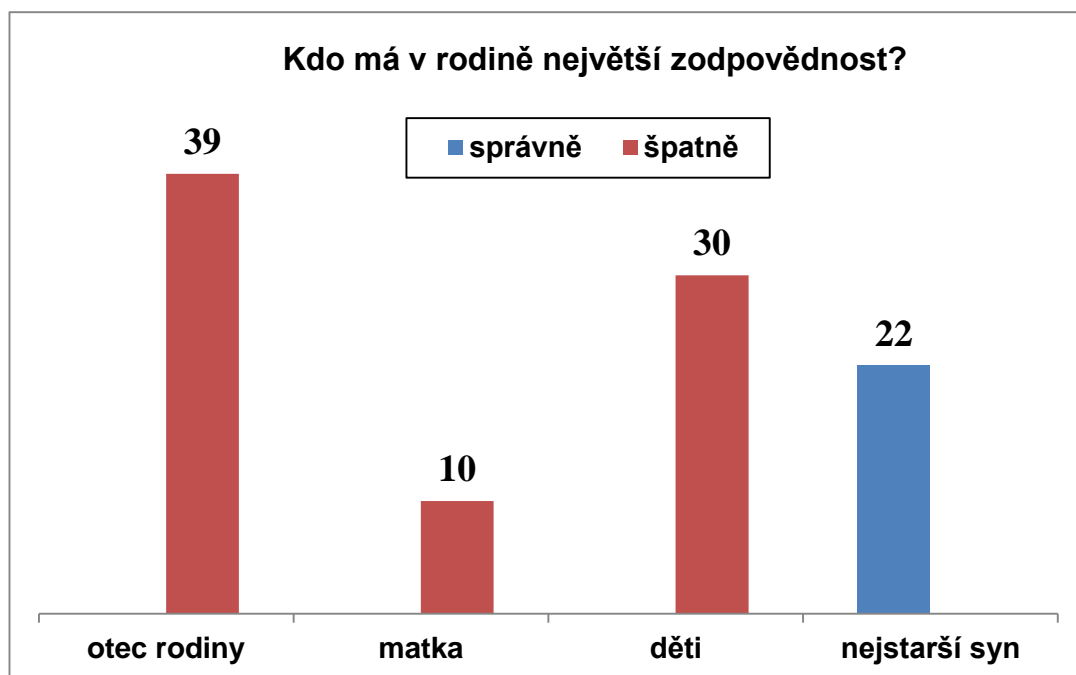
Tabulka 3: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?		
	správně	špatně
ne, pověřčiví nejsou vůbec		14
ano, jsou velmi pověřčiví, řídí se příslovími, věří kartářkám	46	
jen někdy, záleží na situaci		22
nevím		19

Zdroj: vlastní šetření

13.3 Otázka č. 4: Kdo má v rodině největší zodpovědnost?

13.4 Graf 4: Kdo má v rodině největší zodpovědnost?

Zdroj: vlastní šetření

Popis Grafu: Na tuto otázku odpovědělo správně jen velmi málo respondentů.

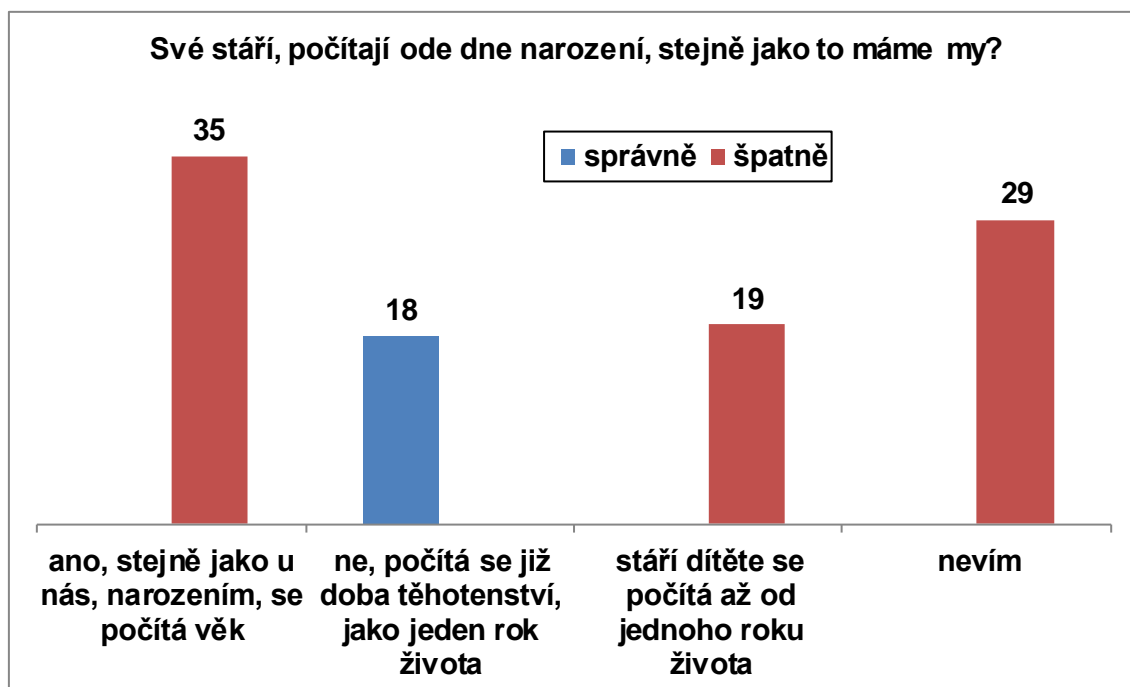
Tabulka 4: Kdo v rodině má největší zodpovědnost?

Kdo má v rodině největší zodpovědnost?		
	správně	špatně
otec rodiny		39
matka		10
děti		30
nejstarší syn	22	

Zdroj: vlastní šetření

13.5 Otázka č. 5: Své stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

Graf 5: Své stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

Zdroj: vlastní šetření

Popis Grafu: U této otázky většina respondentů jen tipovala, co je správně. O této skutečnosti nic nevědí.

Tabulka 5: Své stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

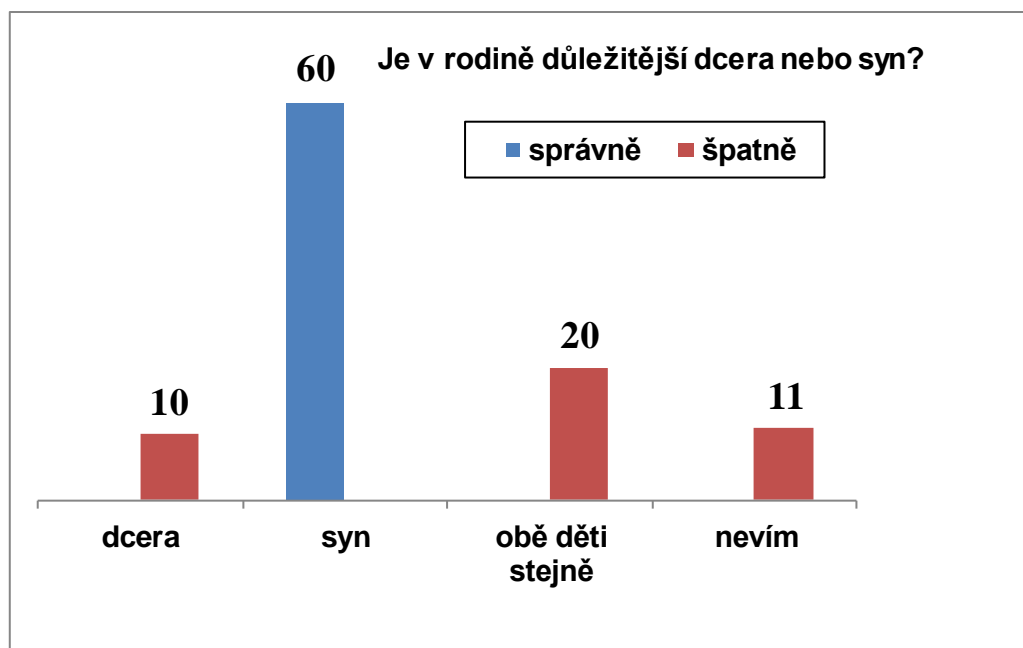
Své stáří, počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?		
	správně	špatně
ano, stejně jako u nás, narozením, se počítá věk		35
ne, počítá se již doba těhotenství, jako jeden rok života	18	
stáří dítěte se počítá až od jednoho roku života		19
nevím		29

Zdroj: vlastní šetření

13.6 Otázka č. 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?

Graf 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?

Zdroj: vlastní šetření

Popis Grafu: Zde správně odpovědělo hodně respondentů, protože tato skutečnost je poměrně známá i v jiných kulturách.

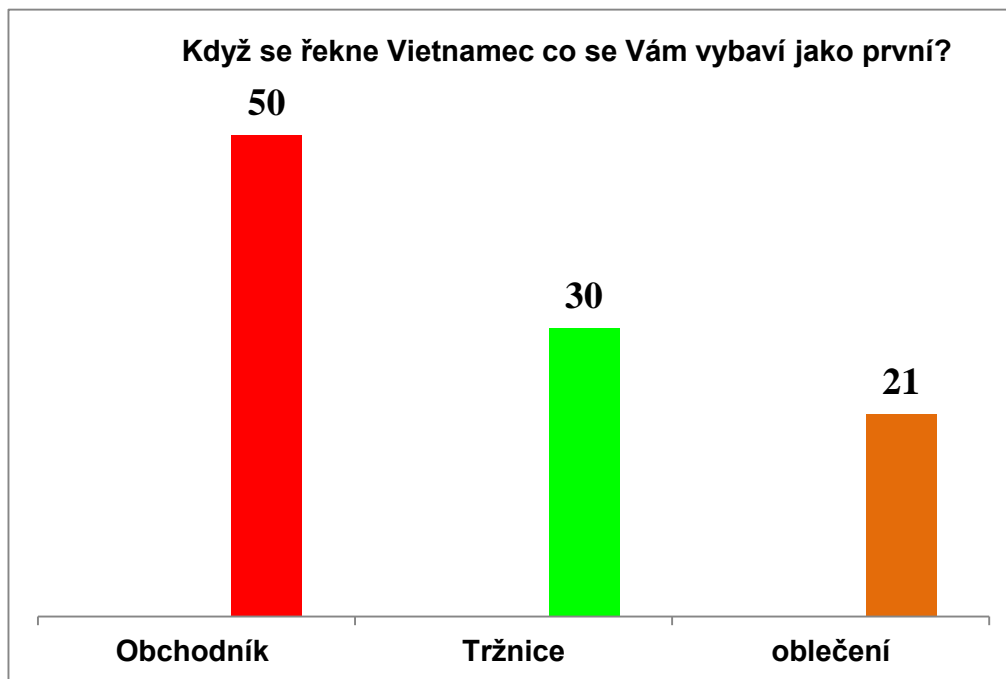
Tabulka 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?

Je v rodině důležitější dcera nebo syn?		
	správně	špatně
dcera		10
syn	60	
obě děti stejně		20
nevím		11

Zdroj: vlastní šetření

13.7 Otázka č. 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Graf 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Zdroj: vlastní šetření

Popis Grafu: Tady byl výzkum ovlivněn tím, že anketa probíhala v obchodní firmě.

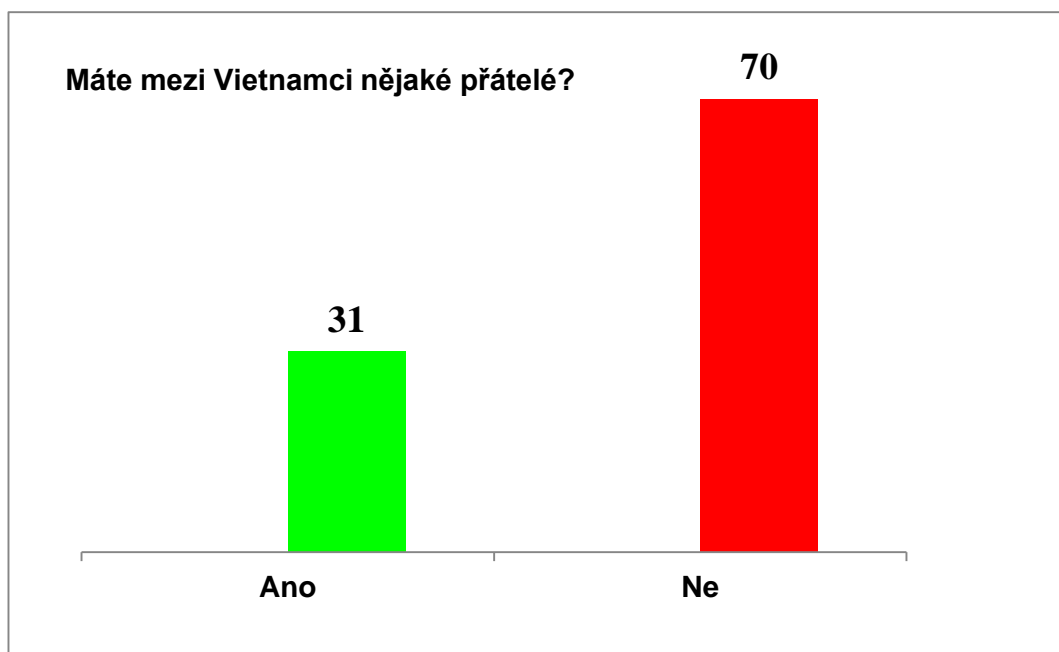
Tabulka 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?		
obchodník	50	
tržnice	30	
oblečení	21	

Zdroj: vlastní šetření

13.8 Otázka č. 8: Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?

Graf 8: Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?

Zdroj: vlastní šetření

Popis grafu: Zde je patrné, že převládají záporné odpovědi, s Vietnamci se příliš nepřátelíme.

Tabulka 8: Máte mezi Vietnamci přátele?

Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?	
ano	31
ne	70

Zdroj: vlastní šetření

14 INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ

Cíl výzkumu: Analyzovat a porovnat rozdíly mezi vietnamskou a českou kulturou. Odpovědět na otázku, zda občané České republiky znají vietnamské tradice. Jestli Vietnamci dodržují naše tradice a svátky.

Hypotéza č. 1: Češi znají Vietnamce a jejich kulturu.

Hypotéza č. 2: Vietnamci žijící v České republice dodržují naše tradice.

Hypotéza č. 3: České babičky hlídající vietnamské děti vycházejí dobře s jejich rodiči

Hypotéza č. 4: Vietnamská a česká kultura má hodně podobných prvků.

Hypotézu č. 1, můžeme jednoznačně vyvrátit. Na základě dotazovaných 101 respondentů můžeme s určitostí tvrdit, že Češi neznají vietnamské tradice. A kulturu téměř vůbec. Nezajímají se o ni. Ani jeden respondent neodpověděl na všechny otázky z ankety správně. Většina dotazovaných na úvod ankety potvrdila, že otázky jim nic neříkají a že si uvědomili, že se s Vietnamci často setkávají, ale nic o nich nevědí. Velká část však zmínila také to, že by se o nich rádi něco dověděli. Také byli překvapeni, jaké zvláštnosti se v jejich kultuře vyskytují.

Hypotézu č. 2, můžeme potvrdit Na základě rozhovorů a konzultací s Vietnamci lze říct, že dodržují poměrně dost českých tradic především kvůli svým dětem, které se již narodily v České republice. Spoustu našich tradic znají a dodržují: Vánoce, Velikonoce, svátky, narozeniny.

Hypotézu č. 3, můžeme také potvrdit. Na základě rozhovorů s českými „babičkami“, lze potvrdit, že s rodiči dětí vycházejí velmi dobře. Rodiče jim včas platí za hlídání, mají k nim úctu, respekt a vedou k tomu i své děti. Dostávají i pozornosti a malé dárečky, které by jim rodiče dávat ani nemuseli. Rodiče dětí české babičky berou jako skutečné prarodiče a zvou je na všechny oslavy. Jako by byly jejich vlastní rodina.

Hypotézu č. 4, je možno jednoznačně vyvrátit. Tak jako je na opačném pólu vietnamský jazyk proti českému, stejně tak jsou diametrálně odlišné vietnamské tradice a kultura.

Již v teoretické části, která popisuje v jednotlivých kapitolách jednotlivé zvyky, je patrné, že nic z toho se v životě Čechů nevyskytuje. Pokud bychom šli od počátku,

již při srovnávání České republiky jako země s Vietnamem, nenajdeme mezi nimi nic společného.

Pokud porovnáme rodinné vztahy, hierarchii v rodině, jsme každý někde úplně jinde. Vietnamci ctí své rodiče velmi striktně a největší starost a kompetence ve všem má nejstarší syn. Což u nás neexistuje. Také vykání mezi příslušníky v rodině je nám v současné době cizí. Naopak u nás je projev tykání známka bližšího vztahu. U Vietnamců je to neslušnost, až hrubost.

My slavíme narozeniny, Vietnamci den úmrtí. Oni věří na duše zemřelých, které je chrání, u nás něco takového existuje jen v pohádkách. Svůj věk počítají již ode dne početí, což je v naší kultuře úsměvné.

Styl stolování nemá s tím našim moc společného. U nás má každý svoji porci na talíři, oni si berou z mnoha druhů jídla postupně. Pokud v ČR dojíme jídlo a necháme prázdný talíř, je to známkou, že nám chutnalo. Pro Vietnamce to je impulz k tomu, že dotyčný má stále hlad. Projevy fyzické náklonosti jsou v naší kultuře běžné a ukazují, jaký vztah mezi sebou lidé mají. Vietnamské milostné páry, nikdy neprojevují své city na veřejnosti. Považují to za krajně nepřipustné.

Ženy nejsou moc emancipované a muž je stále hlavou rodiny. U nás je to téměř naopak. Takto by se dalo vyjmenovávat donekonečna a stále by se nacházely pouze kontrasty. Autorka však může tímto výzkumem potvrdit: „Nejen že o nich nic bližšího nevíme, ale ani nás nezajímají. Je pravdou, že k nim nemáme nepřátelský postoj, jako třeba k Romům, ale o jejich začlenění mezi nás, zájem moc nemáme.“ Jejich kultura je nám naprosto vzdálená a nepochopitelná, většinou i vyvolává trochu posměchu. Tím, jak žijeme spíše materiálním životem, jejich duchovní záležitosti nám jsou cizí. Nejčastěji máme Vietnamce spojeny s tržnicí a obchodem. Nemáme mezi nimi moc přátel. Dalo by se tedy tvrdit, že oni nás znají lépe než my je. Oni slaví naše svátky, dodržují naše tradice a to především díky jejich dětem, které se již narodily v České republice. Dokáží odhadnout, jak se chováme v určitých situacích, umí se tomu přizpůsobit.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo proniknout hlouběji do života mezi vietnamskou komunitu a popsat zvláštnosti a odlišnosti jejího chování. Protože autorka měla tu vzácnou možnost přiblížit se k nim co nejlíže díky hlídání dvou vietnamských dětí, byla by škoda, se o tuto zkušenost nepodělit. Spousta informací v této práci je použita z osobní zkušenosti, z odborných knih o vietnamské problematice, z rozhovorů s respondenty, z ankety. Jeden rozhovor byl se svolením informanta nahráván na diktafon. Teoretickým základem práce je nejprve představení Vietnamu jako země, ze které k nám přišli. Poté se autorka věnovala rozboru tradic a zvyků ve Vietnamu, které jsou početné, zajímavé. Tradicím, které ctíli jejich rodiče a ty, které dodržují oni dodnes v České republice. Není se čemu divit, že Češi o této komunitě téměř nic nevědí. Naše kultura je diametrálně odlišná a vietnamská komunita uzavřená.

Podrobněji byla popsána kapitola o jídle, protože vietnamská kuchyně a „stolování“, je nedílnou součástí jejich života. Má status společenské události, která upevňuje vazby mezi lidmi. Zvláštní pozornost byla věnována také kapitole o oslavě Lunárního roku, který je pro Vietnamce velkým svátkem a pojí se s mnoha tradicemi. Tento svátek lze označit jako spojení Vánoc, Silvestra i Velikonoc.

Nedílnou součástí jejich života je náboženství, díky kterému Vietnamci žijí bohatým duchovním životem. Tento je prostoupen vírou v nadpřirozený svět. Většina Vietnamců považuje za samozřejmé vlivy nadpřirozených bytostí, které v dobrém i špatné ovlivňují jejich život. Nezáleží na vzdělání, věku, společenském postavení.

V praktické části autorka použila několik výzkumných metod. Ve výzkumu byly použity rozhovory, dotazníky i anketa. Nejprve hovořila s pěti chůvami vietnamských dětí, kladla jim otázky, které se týkaly jak výchovy, tak vztahy s jejich rodiči. Všechny potvrdily, že děti jsou klidné, poslušné a chytré, své babičky respektují a poslouchají je. S učením nejsou problémy, děti jsou ctižádostivé. Jejich rodiče se k babičkám chovají hezky, platí jim včas za hlídání, dokonce jim kupují i drobné pozornosti, což by ani nemuseli. Vyplývá to taktéž z toho, že k učitelům a vychovatelům mají Vietnamci velký respekt a úctu. Což v naší kultuře není vždy dodrženo. České babičky jsou velmi důležité pro integraci vietnamských dětí v české společnosti. Zároveň však mohou odcizit tyto děti od jejich rodičů. Všechny babičky se shodly na tom, že rodiče na děti nemají moc času, většinu týdne tráví právě u nich, čímž se přímo podílejí na jejich

výchově a tím mnohdy suplují jejich rodinu. Přesto potvrdily, jak vřelý vztah mají děti ke svým rodičům a naopak.

Další výzkum byl prováděn metodou dotazníku, kdy všech sedm respondentů odpovídalo na stejné otázky. Jeden nejdelší rozhovor byl nahráván na diktafon. Ostatní odpovídali přímo nebo své odpovědi posílali elektronicky. Mluvit na diktafon nechtěli z toho důvodu, protože se styděli za svou výslovnost v českém jazyce. Z dotazníku vyplývá, že ačkoli začátky jejich pobytu nebyly zrovna jednoduché, v České republice si poměrně rychle zvykli. Přišli za účelem zvýšení své životní úrovně, což se jim povedlo. Vzorek respondentů, se kterými byly dělány rozhovory, pochází z bohatších sociálních vrstev. V podnikání se všem daří a mají poměrně velký majetek. Do Vietnamu jezdí v průměru jednou za dva roky, i když by se dalo očekávat, že ze stesku budou chtít vidět svou rodnou zem a blízké častěji. Do Vietnamu se již na stáří většina vrátit nechce. Vietnamské tradice dodržují i u nás, ale zároveň se řídí i jejich zvyky. Autorku velmi zaujal jejich vztah a úcta k rodičům a přísná hierarchie v rodině, která se úzkostlivě dodržuje. Rodičům se dle tradice nikdy neodmlouvá, rodina rozhoduje o osudu dětí a důležitých meznících v jejich životě. Což mohou vietnamští studenti žijící v ČR vnímat negativně, protože si uvědomují odlišnou výchovu u svých českých spolužáků. Zároveň je na ně vyvíjen velký tlak na studijní výsledky. Což může vést k pocitu velké zodpovědnosti, pokud by ve škole selhali a způsobili tím ostudu celé rodině. Asijská kultura vnímá člověka ne jako jedince, ale jako součást velké společenské jednotky, které je povinen se kdykoli podřídit.

Poslední výzkum byl proveden formou ankety, na kterou odpovídalo 101 respondentů. Z této ankety jednoznačně vyplývá, že o vietnamské kultuře a tradicích moc nevíme, nezajímá nás, ani se nijak nesnažíme s nimi sblížit.

Na druhou stranu, převážná část Vietnamců o adaptaci také nestojí a nesnaží se o ni. Určitě velkou roli v tom hraje jazyková bariéra, která u nich stále setrvává. Ti, kteří přišli kolem roku 1982, se ještě česky poměrně dobře domluví. Avšak ti, kteří přišli o deset let později, se již česky pořádně nikdy nenaučí, protože náš jazyk je opravdu na protipólu toho jejich.

Na závěr ankety, která byla prováděna ve firmě Démon trade, téměř každý respondent dopsal větu, že by se rád dověděl správné odpovědi na otázky. Také překvapivě napsali, že si až teď uvědomili, jak málo o Vietnamcích vědí a rádi by to napravili.

Což mluví za všechno.....Češi o Vietnamcích téměř nic nevědí...

Je škoda, že žijeme jen vedle sebe, nemáme šanci se k sobě přiblížit a navzájem se poučit jeden od druhého...

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ČERNÍK, Jan et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. 221 s. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

HLAVATÁ, Lucie et al. *Dějiny Vietnamu*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-965-2.

HO, Či Min. *Deník z vězení*. Hluboš: Periskop, ©2011. 82 s. Báseň na sobotu; sv. 17. ISBN 978-80-87077-20-7.

HUK, Jaroslav. *Mediální publikum a výzkum veřejného mínění*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2007. 112 s. ISBN 978-80-86723-24-2.

KLUGEROVÁ, Jarmila, PRÁZOVÁ, Irena a VACÍNOVÁ, Tereza. *Jak vypracovat bakalářskou, diplomovou, rigorózní a disertační práci*. 3., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. 48 s. ISBN 978-80-7452-004-4.

HROMKOVÁ, Dana a kol. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012. 69, xi s. ISBN 978-80-7452-024-2.

KOUDELKA, Viktor. *Vietnam: země rýže a hor*. Vyd. 1. Třebíč: Akcent, 2003. 172 s., [48] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7268-269-5.

ŇÁNASATTA. *Základy buddhismu*. Praha: Alternativa, [1995]. 219 s. ISBN 80-85993-16-3.

PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok = (Tết nguyên đán)*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 38 s. ISBN 978-80-85394-70-2.

PICKA, Jaroslav. *Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007. 175 s., [32] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-86606-65-1.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert a HOFÍREK, Ondřej. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 309 s. Studie; sv. 60. ISBN 978-80-7419-023-0.

RAY, Nick a YANAGIHARA, Wendy. *Vietnam*. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2006. 580 s., [14] s. obr. příl. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 80-7352-395-7.

STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. 196 s. SCAN; 2. ISBN 80-85834-60-X.

ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1999. 208 s. ISBN 80-7178-285-8.

VASILJEV, Ivo. *Vietnamština - jazyk na protipólu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 39 s. ISBN 978-80-85394-71-9.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*, I. část. In: *Integrace cizinců na území České republiky*. Praha 2003. [2013-01-10] Dostupné z: http://cizinci.mpsv.cz/files/clanky/107/vietnamska_etnika.pdf

BROUČEK, Stanislav. *Podmínky vietnamských pracovníků v ČSSR*. Praha 2003. [2013-01-10] Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901>

Český online slovník, který stručně popisuje význam slov od A do Z. [2013-01-10] Dostupné z: <http://slovník.online-clanky.cz/v/strana-16/>

KOHOUTEK, Rudolf. *Metoda sněhové koule*. 2005 -2006. [2013-01-10] Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/metoda-snehove-koule>

Odbor azylové a migrační politiky. *Vietnamci slavili Nový rok v Ústí nad Labem a Chomutově*. [2013-03-01]. Dostupné z:
<http://centrumcizincu.cz/detail/zprava/vietnamci-slavili-novy-rok-v-usti-nad-labem-a-chomutove/>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Víte co znamená vietnamský Lunární rok?

Tabulka 2: Slaví Vietnamci narozeniny?

Tabulka 3: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Tabulka 4: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Tabulka 5: Svě stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

Tabulka 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?

Tabulka 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Tabulka 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Seznam grafů

Graf 1: Víte co znamená vietnamský lunární rok?

Graf 2: Slaví Vietnamci narozeniny?

Graf 3: Jsou pověřčiví, věří na kartářky, přísloví, moudra a řídí se jimi?

Graf 4: Kdo má v rodině největší zodpovědnost?

Graf 5: Svě stáří počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

Graf 6: Je v rodině důležitější dcera nebo syn?

Graf 7: Když se řekne Vietnamec, co se Vám vybaví jako první?

Graf 8: Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Anketa – Znájí Češi vietnamskou kulturu a tradice?	I
Příloha B - Výzkumné otázky pro příslušníky vietnamské komunity	II
Příloha C – CD s nahrávkou rozhovoru s příslušníkem vietnamské komunity ..	III

Příloha A - Anketa – Znají Češi vietnamskou kulturu a tradice?

1/ Co znamená vietnamský lunární rok?

- a/ oslava Nového roku ve Vietnamu – obdoba našeho silvestra
- b/ tak se nazývá období, kdy je měsíc v úplňku
- c/ oslava letního slunovratu
- d/ nevím

2/ Slaví Vietnamci narozeniny?

- a/ ano, slaví narozeniny, stejně jako V České republice
- b/ ne, slaví den úmrtí
- c/ slaví hlavně svátek, narozeniny neslaví vůbec
- d/ nevím

3/ Jsou pověřčiví, věří na kartárky, přísloví, moudra, řídí se jimi?

- a/ ne, pověřčiví nejsou vůbec
- b/ ano, jsou pověřčiví, řídí se příslovími, věří kartáčkám
- c/ jen někdy, záleží na situaci
- d/ nevím

4/ Kdo v rodině má největší zodpovědnost?

- a/ otec rodiny
- b/ matka
- c/ děti
- d/ nejstarší syn

5/ Svě stáří, počítají ode dne narození, stejně jako to máme my?

- a/ ano, stejně jako u nás, narozením, se počítá věk
- b/ ne, počítá se již doba těhotenství, jako jeden rok života
- c/ stáří dítěte se počítá až od jednoho roku života
- d/ nevím

6/ Je důležitější v rodině dcera nebo syn?

- a/ dcera
- b/ syn
- c/ obě děti stejně
- d/ nevím

7/ Když se řekne Vietnamec. Co se vám vybaví? Stačí dvě slova.

8/ Máte mezi Vietnamci nějaké přátele?

Příloha B - Výzkumné otázky pro příslušníky vietnamské komunity

- 1/ Ve kterém roce jste přijeli do České republiky?
- 2/ Jaký byl důvod vašeho příjezdu do ČR?
- 3/ Jak dlouho žijete v ČR?
- 4/ Chcete v ČR zůstat, nebo se chystáte vrátit zpět?
- 5/ Jaké byly počátky vašeho pobytu v ČR?
- 6/ Dodržujete vietnamské tradice? Jaké?
- 7/ Dodržujete české tradice? Jaké?
- 8/ Jak často jezdíte za rodinou do Vietnamu?
- 9/ Jaké jídlo upřednostňujete?
- 10/ V čem vnímáte největší rozdíl mezi českou a vaší kulturou?

**Příloha C – CD s nahrávkou rozhovoru s příslušníkem vietnamské
komunity**

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Dagmar Tůmová

Obor: Sociální s mediální komunikace

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Vietnamská komunita žijící v České republice. Hlubší pohled do jejich soukromí. Srovnání s naší kulturou.

Rok: 2013

Počet stran textu: 63

Celkový počet stran a příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet internetových zdrojů: 3

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.